

Puoluerahoituksen valvonta 2023



- Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTON
EDUSKUNNALLE ANNETTAVAT KERTOMUKSET

K 5/2024 VP



Puoluerahoituksen valvonta 2023
Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

K 5/2024 vp

Eduskunnalle

Valtiontalouden tarkastusvirasto on valvonut puoluelain (10/1969) tarkoittamaa tukea ja valtionavustuksen käyttöä sekä ilmoitettavien asiakirjojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa puoluelain 9 e §:n 4 momentin tarkoittaman vuosittaisen kertomuksen toiminnastaan puoluerahoituksen valvonnassa. Valvontaan sisältyvien tarkastusten tarkastusajanjakso vaihtelee organisaatioittain.

Helsingissä 19. maaliskuuta 2024

Sami Yläoutinen
pääjohtaja

Jonna Carlson
valvontapäällikkö

Julkaisutiedot

L 1796-9530

ISSN 1796-9530 (nid.)

ISSN 1796-9646 (pdf)

urn:nbn:vtv-K52024vp

<http://urn.fi/urn:nbn:vtv-K52024vp>

Dnro D/32/04.02.06/2024

PunaMusta Oy

Helsinki 2024

Kuvatiedot

Kaikki valokuvat Getty Images.

Sisällys

Eduskunnalle	3
Valvonnan päähavainnot	7
1 Valvottavat	13
2 Tarkastusviraston valvontatoimenpiteet	19
3 Puoluerahoitus: Ulkopuolinen tuki	25
4 Puoluerahoitus: Vaalirahoitus	35
5 Tarkastusvirastolle toimitettavat tiedot ja asiakirjat	41
6 Puolueiden valtionavustus eli puoluetuki	49
7 Valvontavaltuuksien rajoitukset sekä vaalirahoituksen uudistustarpeet	59
Liite 1: Puoluerahoitustarkastukset vuonna 2023	63
Liite 2: Eduskuntapuolueet, valtionavustus-päätöksessä mainitut puolueyhdistykset sekä puolueiden lähiyhteisöt	67
Liite 3: Tilastotietoa puoluerahoituksesta	69
Viitteet	77

Valvonnan päähavainnot

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) valvoo, että puolueet, puolueyhdistykset ja puolueiden lähiyhteisöt noudattavat puoluerahoitusta koskevia lakeja. Lisäksi VTV toimii puolueiden valtionavustusta eli puoluetukea valvovana viranomaisena. Tässä kertomuksessa luodaan yleiskatsaus puoluerahoitusvalvonnan ja -tarkastusten havaintoihin vuodelta 2023. Havainnot koskevat valvottavien toimia vuosilta 2020–2022.

Puolueille, puolueyhdistyksille ja lähiyhteisöille on puoluelaisissa (10/1969) asetettu rahoituksen avoimuutta edistäviä velvoitteita: niiden on julkistettava vaalirahoituksensa, saamansa merkittävä ulkopuolinen tuki sekä toimitettava Valtiontalouden tarkastusvirastoon kirjanpitoonsa, tilinpäätöksensä ja muita varojen käyttöä koskevia asiakirjoja.

Puoluerahoituksen avoimuudella pyritään ehkäisemään korruptiota ja epäasiallisiin sidonnaisuuksiin perustuvaa vaikuttamista puolueiden toimintaan. Avoimuuden arvioidaan lisäävän kansalaisten luottamusta poliittiseen toimintaan ja parantavan siten myös äänestysaktiivisuutta.

Valvonta kohdistuu puoluetukea saaviin yhteisöihin

Tarkastusviraston valvottavia ovat kaikki puolueet, niiden lähiyhteisöt sekä valtioneuvoston puoluetukipäätöksessä mainitut puolueyhdistykset. Vuoden 2022 osalta valvottavia puolueita ja yhdistyksiä oli 162.

Vuonna 2023 Valtiontalouden tarkastusvirasto kohdisti tarkastuksia 52 valvottavan toimintaan. Se tarkasti kaikki valtionavustusta saavat puolueet (9), vuonna 2021 tai sen jälkeen rekisteröidyt puolueet (6), yhden lähiyhteisön ja naisjärjestön sekä puolueiden piirijärjestöjä (35).

Valvottavien täytyy tehdä ilmoitus niiden saamasta ulkopuolisesta tuesta Valtiontalouden tarkastusviraston ylläpitämään ilmoitusrekisteriin. Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin on vuosina 2013–2023 ilmoitettu ajantasaisilla ilmoituksilla puolueiden, puolueyhdistysten ja lähiyhteisöjen saamaa ulkopuolista tukea kaikkiaan 44,47 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 aikana tukisuorituksia ilmoitettiin yhteensä noin 7,1 miljoonaa euroa (vuonna 2022 summa oli 4,4 miljoonaa euroa). Valtionavustus poliittiseen toimintaan oli vuonna 2022 noin 35,5 miljoonaa euroa.

Keskeiset havainnot puoluerahoituksen valvonnasta

Valvonnassa havaittiin edellisten vuosien tapaan, että kaikkea ulkopuolista tukea ei ollut ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella. Valvottavat lisäsivät, korjasivat ja täydensivät ajantasaisia ilmoituksia ja ilmoitusten yhteenvetoja tarkastuksen aikana. Tarkastuksen aikana ilmoitusrekisteriin lisättiin ajantasaisia ilmoituksia takautuvasti noin 550 000 euron edestä. Huomattava osa ilmoitusten täydennyksistä on seurausta tarkastusviraston teke-

mistä puoluerahoitustarkastuksista. Ajantasaiset ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisilta osin oikein ja antavat tarkastettujen yhteisöjen saamasta tuesta olennaisilta osin oikeat tiedot.

Valvonnassa havaittiin suorituksia, joita valvottavat pitivät tavanomaisena järjestötoimintana tai läpikulkuerinä ja joista ne eivät olleet tehneet ajantasaista ilmoituksia. Puoluelaisa on lueteltu tyhjentävästi ne suoritukset, joista ei tarvitse tehdä ajantasaista ilmoitusta. Tarkastusvirasto edellyttääkin, että valvottavat tekevät ilmoituksen kaikista suorituksista, jotka eivät lukeudu poikkeusten piiriin. Vain siten lain tarkoitus puoluerahoituksen avoimuudesta toteutuu.

Valvonnassa todettiin, että puoluelain mukaisia asiakirjoja, tilityksiä ja tietoja puuttui ilmoitusrekisteristä. Valvottavia pyydettiin toimittamaan puuttuvia asiakirjoja ja tietoja sekä tarvittaessa korjaamaan havaittuja virheitä. Valvottavat toimittivat puuttuneita asiakirjoja ja tietoja ilmoitusrekisteriin tarkastuksen aikana. Lisäysten jälkeen valvottavat ovat pääosin toimittaneet puoluelain mukaiset asiakirjat ja tiedot ilmoitusrekisteriin tarkastusajanjaksolta.

Ilmoitusrekisteristä puuttuu kolmen valvottavan asiakirjoja (31.1.2024 tilanteessa). Yksi valvottava ei toimittanut mitään aineistoja ja asiakirjoja tarkastusvirastolle, eikä sitä tavoitettu tarkastukseen. Valvonta jatkuu niiden valvottavien osalta, joiden tiedoissa on yhä puutteita. Tarkastusvirasto velvoittaa niitä täyttämään lain mukaiset velvollisuutensa sakan uhalla.

Valvottavien yhteisöjen kirjanpito on hoidettu pääsääntöisesti asianmukaisesti siten, että tarkastusvirasto on voinut sen perusteella valvoa puoluelain säännösten noudattamista. Tarkastusvirasto huomautti kuitenkin tilinpäätöksen tietosisältöjen puutteista, minkä lisäksi valvontakohteiden tilintarkastajat olivat huomauttaneet useaa valvottavaa tilinpäätöksessä havaituista puutteista. Valvottavien tulee korjata virheellisiä kirjanpidon ja tilinpäätöksen menettelyitä jatkossa suositusten mukaisiksi.

Keskeiset havainnot puolueiden valtionavustuksen eli puoluetuen käytön valvonnasta

Puoluetuki on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Puolueen on käytettävä saamastaan avustuksesta viisi prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava viisi prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan. Valtionavustusta saa siirtää eteenpäin, mutta eteenpäin siirretystä valtionavustuksesta tulee aina laatia sopimus eri osapuolten välille. Sopimuksen täytyy noudattaa alkuperäisiä valtionavustuksen myöntöehtoja.

Edellisessä puoluevalvonnan kertomuksessa (2022) raportoitiiin, että yksi valvottava oli siirtänyt valtionavustusta yksityishenkilöille. Kyse oli puolueyhdistyksen jakamasta vaalituesta ehdokkaiden tukiyhdistyksille tai -ryhmille. Puoluetukea ei ole sallittua siirtää edelleen yksityishenkilöille tai vaaliehdokkaalle, ehdokkaan tukiryhmälle tai muulle yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivalle yhteisölle. Puolue palautti vapaaehtoisesti puolueyhdistyksen puolesta Valtioneuvoston kanslialle 15 000 euroa vuoden 2023 valvonnan aikana.

Valvonnassa havaittiin vuonna 2023, että yhdessä tapauksessa valtionavustusta oli käytetty henkilökohtaiseksi kuluksi katsottaviin menoihin, eikä käyttö ollut valtionavustuspäätöksen ehtojen mukaista. Valvottava palautti vapaaehtoisesti avustusehtojen vastaisesti käytetyn osuuden valtionavustuksesta tarkastuksen aikana.

Usealla valvottavalla ilmeni puutteita ja epäohdonmukaisuuksia valtionavustuksen käytön seurannassa ja dokumentoinnissa. Puolueiden ja piirijärjestöjen valtionavustustilityksillä antamat tiedot poikkesivat toisistaan. Valtionavustus tulee eritellä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä muista eristä niin, että valtionavustustilitys on mahdollista täsmäyttää kirjanpitoon sekä olennaisilta osin tilinpäätökseen.

Valvottavien tulee järjestää valtionavustuksen seuranta myös myöntövuoden jälkeen niin, että niiden on mahdollista osoittaa aukottomasti, miten valtionavustus on käytetty. Vain siten voidaan valvoa, että valtionavustusta on käytetty sille asetettujen ehtojen mukaisesti.

Valtionavustustilitysten mukaan myönnetystä puoluetuesta jäi käyttämättä eli siirtyi seuraavalle vuodelle 2,4 miljoonaa euroa. Raportoituja tietoja ei kuitenkaan yhden valvottavan osalta voitu pitää luotettavina, ja sen tuleekin toimittaa tarkastusvirastolle lisäselvitys valtionavustuksen käytön seurannasta.

Valvottavat ovat korjanneet virheellisiä valtionavustuksen käytön tilityslomakkeita tarkastuksen aikana. Kaikkien valvontakohteiden tulee seurata nykyistä tarkemmin valtionavustuksen käyttöä ja dokumentoida sen käyttö huolellisemmin.

Tarkastuksessa havaittiin myös valtionavustuksen käyttöön liittyviä sopimuspuutteita. Kaikki tarkastuskohteet eivät olleet tehneet valtionavustuslain mukaisia sopimuksia avustuksen siirrosta tai sopimuksia ei ollut allekirjoitettu. Lisäksi sopimuksia oli tehty toistaiseksi voimassa olevina tai vaalikauden mittaisina. Valtionavustuspäätös tehdään kuitenkin vähintään vuosittain. Näin ollen myös sopimukset tulisi tehdä vuosittain, jotta niiden sisältämä tieto olisi ajantasaista ja linjassa alkuperäisten valtionavustusehtojen kanssa. Valvottavien tulee korjata sopimukselliset puutteet uusiin sopimuksiin.

Puolueiden, puolueyhdistysten, lähiyhteisöjen sekä puolue toimintaa lähellä olevien tahojen tulee perehtyä puoluelakiin, sitä täydentäviin määräyksiin ja ohjeisiin sekä valtionavustuspäätökseen ja sen ehtoihin sekä noudattaa niitä.

Jos tarkastusvirasto havaitsee merkittäviä ja toistuvia puutteita puoluelain noudattamisen osalta tai valtionavustuksen käytössä, se voi määrätä puoluetuen maksamisen lopettavaksi sekä jo maksetun avustuksen tai sen osan perittäväksi takaisin.

Puoluerahoitusvalvonnan tehtävä ja toimenpiteet

Tarkastusviraston valvottavia ovat kaikki puolueet, niiden lähiyhteisöt sekä valtioneuvoston puoluetukipäätöksessä mainitut puolueyhdistykset. Valvottavia puolueita ja yhdistyksiä on noin 150-170. Tästä valvottavien yhteisöjen kokonaisuudesta tarkastusvirasto valitsee vuosittain noin 30-50 kohdetta tarkastukseen.

Valvonta

Puoluerahoitusvalvojana tarkastusvirasto vastaanottaa valvottavien ilmoituksia merkittävästä ulkopuolisesta tuesta ja vaalirahoituksesta ja julkaisee tiedot verkkosivuillaan. Lisäksi VTV julkaisee sille toimitettuja tilinpäätös- ja muita asiakirjoja, joiden toimittamiseen puolueilla ja muilla valvottavilla on puoluelain nojalla velvollisuus. Niitä vastaanottaessaan VTV valvoo, että valvottavat täyttävät ilmoitusvelvollisuutensa.

Tarkastus

Tarkastusvirasto valitsee vuosittain noin 30-50 valvottavaa lähemmän tarkastuksen kohteeksi. Tarkastusten avulla tarkastusvirasto varmistaa, että sille toimitetut ja sen julkaisemat tiedot puolueiden ja puolueyhdistysten toiminnasta ovat olennaisilta osin oikein ja että puolueet ja puolueyhdistykset ovat toimineet lain mukaisesti.

Kaikki puoluetukipäätöksessä mainitut tahot tarkastetaan, mutta tarkastuksen sykli vaihtelee kohdeittain: eduskuntapuolueet tarkastetaan vuosittain ja puolueyhdistysten osalta tarkastusväli on noin kolme vuotta.

Tarkastuksen havainnot raportoidaan kohdekohtaisesti muistiossa. Koko vuoden tarkastuksista julkaistaan tämä kertomus, jossa luodaan yleiskatsaus valvonnan havaintoihin.

Puolueiden valtionavustuksen valvonta

VTV toimii myös puolueiden valtionavustusta eli puoluetukea valvovana viranomaisena. Se valvoo, että puolueet käyttävät niille myönnettyä puoluetukea valtionavustuspäätöksessä asetettujen ehtojen mukaisesti, ja että ne raportoivat puoluetuen käytöstä asianmukaisesti.



1 Valvottavat

Tarkastusviraston valvottavia ovat puoluelain perusteella puolerekisteriin merkityt puolueet, puolueiden lähiyhteisöt sekä ne puolueiden piiri- ja naisjärjestöt, jotka mainitaan puoluetukea koskevassa valtioneuvoston päätöksessä.¹ Nämä tahot ovat puolueissa velvoitettu tekemään ilmoituksia ja antamaan tietoa rahoituksestaan ja varojen käytöstään Valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Tarkastusvirasto ylläpitää puoluerahoituksen sähköistä ilmoitusrekisteriä, johon valvottavat toimittavat lakisäätiset ilmoitukset, erittelyt ja asiakirjat.² Puolueen on huolehdittava siitä, että tarkastusvirasto saa vastaavat tiedot ja asiakirjat sen puolueyhdistyksiltä ja lähiyhteisöiltä.³ Puoluelain tukisäännökset, joissa määritellään, minkä verran ja miltä tahoilta tukea on sallittua vastaanottaa, koskevat kaikkia puolueyhdistyksiä. Kaikilla puolueyhdistyksillä on velvollisuus tehdä ajantasainen ilmoitus vastaanottamastaan vähintään 1500 euron suuruudesta ulkopuolisesta tuesta.⁴

Puoluetukea koskevassa valtioneuvoston päätöksessä mainituilla yhdistyksillä on laajempi velvollisuus toimittaa asiakirjoja julkaistavaksi puoluerahoituksen ilmoitusrekisterissä. Tarkastusvirastolla on oikeus valvoa myös eteenpäin siirrettyä valtioneuvostusta.⁵

Taulukko 1: Puoluerahoitusvalvonnan valvontakohteet ja tarkastetut organisaatiot

Puoluevalvonnan valvontakohteet	2022	2023	Tarkastettu vuonna 2023
Eduskuntapuolueet	10	9	9
Muut puolueet	25	16	6
Puolueiden piirijärjestöt	108	113	35
Puolueiden naisjärjestöt	7	7	1
Puolueiden lähiyhteisöt	13	13	1
Yhteensä	162	158	52

1.1 Puolueet

Oikeusministeriön ylläpitämään puolerekisteriin merkittyjä puolueita oli vuoden 2023 lopussa 16. Eduskuntavaalien 2023 jälkeen niistä yhdeksän oli eduskuntapuolueita ja seitsemän niin sanottua pienpuoluetta.

Puolurekisteristä poistettiin vuoden 2023 aikana yhteensä yhdeksän puoluetta (ks. taulukko 3). Puolueet ovat ilmoitusvelvollisia myös siltä vuodelta, kun ne on poistettu puolurekisteristä. Niiden valvonta siis jatkuu, kunnes ne ovat täyttäneet puoluelain mukaiset velvollisuutensa koko siltä ajalta, kun ne ovat kuuluneet puolurekisteriin – ja vaikka ne olisi yhdistyksinä jo lakkautettu. Puolurekisteristä vuonna 2023 poistetut puolueet tarkastetaan vuonna 2024.

Taulukko 2: Rekisteröidyt puolueet vuoden 2023 lopussa

Eduskuntapuolueet	Muut puolueet
Kansallinen Kokoomus r.p.	Avoin Puolue r.p.
Liike Nyt r.p.	Kristallipuolue r.p.
Perussuomalaiset r.p.	Sinimusta Liike r.p.
Suomen Keskusta r.p.	Suomen Kommunistinen Puolue r.p.
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) R.P.	Totuuspuolue r.p.
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	Valta kuuluu kansalle r.p. (nyk. Valta kuuluu Kristukselle r.p.)
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	Vapauden liitto r.p.
Vasemmistoliitto r.p.	
Vihreä liitto r.p.	

Taulukko 3: Vuonna 2023 puolurekisteristä poistetut puolueet

Vuonna 2023 puolurekisteristä poistetut puolueet	Tarkastettu viimeksi
Eläinoikeuspuolue	6.10.2022
Feministinen puolue	23.9.2022
Kansalaisliitto	26.9.2022
Kansalaispuolue	8.9.2022
Korjausliike	20.10.2022
Liberaalipuolue	28.9.2022
Piraattipuolue	28.9.2022
Seitsemän tähden liike	12.10.2022
Suomen kansa ensin	13.10.2022

Puoluetukea myönnettiin yhdeksälle puolueelle vuonna 2023

Eduskuntapuolueet voivat hakea vuosittain valtioneuvostolta puoluetukea, eli puolueiden valtionavustusta. Valtionavustusta saavia puolueita oli vuoden 2023 jälkimmäisen puolue-tukipäätöksen⁶ mukaan yhdeksän, saman verran kuin eduskuntapuolueita. Alkuvuoden päätös puoluetuesta⁷ annettiin edellisen hallituskauden mukaisesti.

Eduskuntapuolueiden ja avustuspäätöksessä mainittujen puolueiden määrä voi poike-ta toisistaan, sillä valtionavustusta jaetaan vaalituloksen perusteella vahvistettujen kansan-edustajapaikkojen mukaan tai jos yksittäisen puolueen kannatus on saavuttanut vähin-tään kaksi prosenttia koko maassa annetuista äänistä.

Puoluetuen jakoperuste heijastaa ensisijaisesti äänestäjien vaaleissa ilmaisemaa tahtoa eduskunnan kokoonpanosta. Vaalikauden aikana tapahtuvat edustajien siirtymiset puolueesta toiseen eivät vaikuta puoluetuen määrään elleivät kaikki puolueen kansanedustajat siirry toisiin puolueisiin. Tällaisessa tilanteessa puoluetukea ei myönnettäisi lainkaan ky-seiselle puolueelle, koska sillä ei olisi siirtymien jälkeen yhtään kansanedustajaa. Tästä syystä eduskuntapuolueista irtaantuneille toimijoille ei makseta valtionavustusta, vaikka ne muodostaisivat uuden puolueen.

Puoluetukeen on oikeutettu myös puolue, joka on saanut eduskuntavaaleissa vähintään kaksi prosenttia koko maassa annetuista äänistä. Tällaiselle puolueelle tuki on kolmasosa siitä, mitä eduskuntapuolueelle myönnetään paikkaa kohti.

Yksikään pienpuolue ei kerännyt vaaleissa valtionavustuksen saamiseen vaadittavaa kahden prosentin kannatusta koko maassa annetuista äänistä, joten vuoden 2023 eduskun-tavaalien jälkeen puoluetukea jaetaan valtionavustuspäätöksen mukaan yhdeksälle edus-kunnassa toimivalle puolueelle.

Taulukko 4: Eduskuntapuolueet ja niiden sama puoluetuki 2023. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus sai puoluetukea 178 175 euroa vuonna 2023.

Eduskuntapuolueet	Puoluetuki 2023, €
Kansallinen Kokoomus r.p	7 958 483
Perussuomalaiset r.p.	7 780 308
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	7 483 350
Suomen Keskusta r.p.	4 573 159
Vihreä liitto r.p.	2 732 016
Vasemmistoliitto r.p.	2 256 884
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	1 603 575
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) R.P.	890 875
Liike Nyt r.p.	178 175
Valta kuuluu kansalle r.p. (4.4.2023 saakka)	0

1.2 Puolueyhdistykset

Puolueyhdistykset ovat yhdistyksiä, jotka kuuluvat joko puolueeseen tai sen jäsenyhdistykseen niiden sääntöjen perusteella.⁸ Esimerkiksi valtakunnalliset liitot, piirijärjestöt, kunnallisjärjestöt sekä paikallisyhdistykset ovat puolueyhdistyksiä.

Tarkastusviraston valvottavia ovat puoluelain perusteella vain ne puolueyhdistykset, jotka mainitaan puoluetukea koskevassa valtioneuvoston päätöksessä.⁹ Tavallisesti nämä ovat piiri- ja naisjärjestöjä. Suurin osa puolueyhdistyksistä jää valvonnan ulkopuolelle, koska valvonta ei suoraan kohdistu puolueiden perusosastoihin ja paikallisyhdistyksiin.

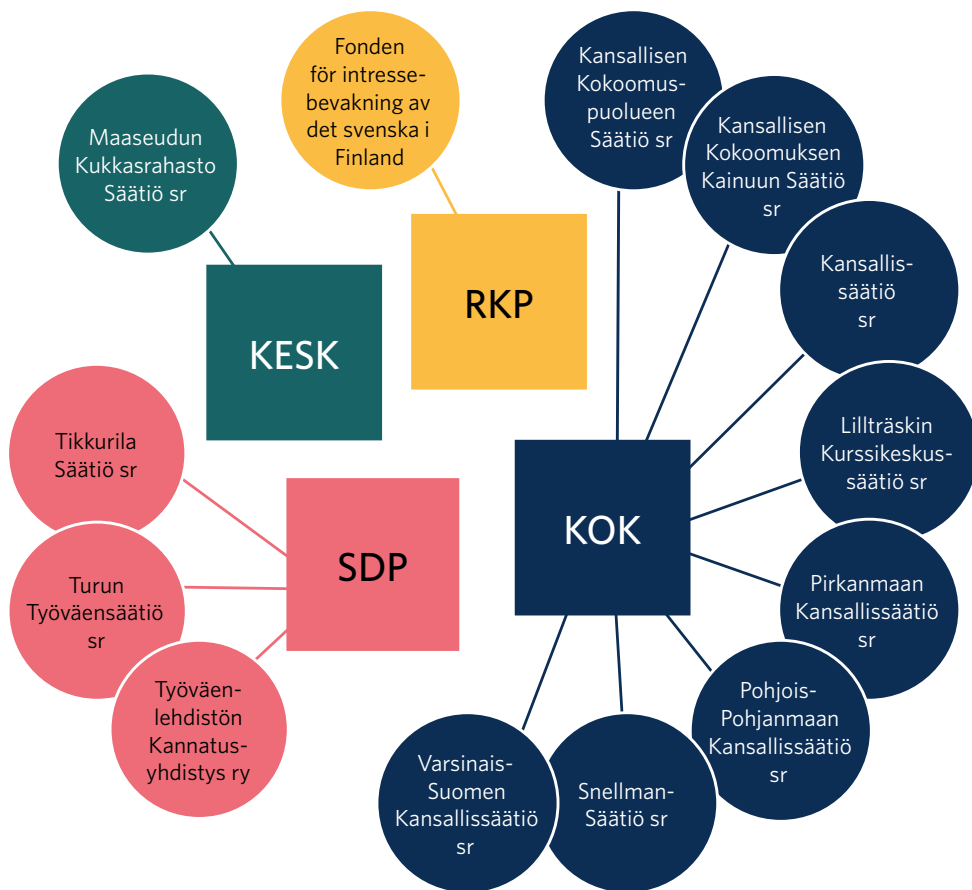
Puolueiden tulee nimetä puoluetukihakemuksissaan ne piiri- ja naisjärjestöt, joille ne siirtävät naisten- ja piirien toimintaan osoitetun osuuden valtioneuvoston päätöksestä.¹⁰ Piirijärjestöjä puoluetukea saavilla puolueilla on vuoden 2023 jälkimmäisen avustuspäätöksen mukaan yhteensä 113 (edellisenä vuonna 108) ja erillisiä, rekisteröityjä naisjärjestöjä seitsemän (edellisenä vuonna 7).

1.3 Puolueen lähiyhteisöt

Puolueen lähiyhteisö on yhteisö, säätiö tai näiden rahasto, jonka puolue on VTV:lle antamallaan ilmoituksella nimennyt lähiyhteisökseen.¹¹ On puolueen itsensä harkinnassa millaisen tai mitä yhteisöjä ja säätiöitä ja niiden rahastoja se ilmoittaa lähiyhteisökseen. Puolue tarvitsee lähiyhteisöksi nimettävältä taholta aina suostumuksen. Lähiyhteisön on oltava itsenäinen oikeushenkilö, rahastoja lukuun ottamatta.

Merkittävin etu lähiyhteisön ilmoittamisesta on, että lähiyhteisö saa tukea puoluetta ja puolueyhdistystä ilman tukirajoja, kun muutoin samalta tukijalta saa vastaanottaa enintään 30 000 euroa vuodessa. Lähiyhteisöt ovatkin usein tahoja, joiden varallisuus mahdollistaa tätä suurempien vuosittaisten lahjoitusten tekemisen.

Ajantasainen lista puolueiden lähiyhteisöistä julkaistaan vaali- ja puoluerahoitusvalvonnan verkkopalvelussa (vaalirahoitusvalvonta.fi). Puolueiden lähiyhteisöjä on ilmoitettu tarkastusvirastolle 13 (13 vuonna 2022).



Kuvio 1: Puolueiden lähiyhteisöt



2 Tarkastusviraston valvontatoimenpiteet

Puoluerahoitusvalvonnassa valvotaan, että puolueet, puolueyhdistykset ja puolueiden lähiyhteisöt noudattavat lakia. Tarkastusvirasto vastaanottaa valvottavien ilmoituksia merkittävästä ulkopuolisesta tuesta ja vaalirahoituksesta ja julkaisee tiedot verkkosivuillaan. Lisäksi VTV julkaisee sille toimitettuja tilinpäätös- ja muita asiakirjoja, joiden toimittamiseen puolueilla ja muilla valvottavilla on puoluelain nojalla velvollisuus. Niitä vastaanottaessaan VTV valvoo, että valvottavat täyttävät ilmoitusvelvollisuutensa. VTV toimii myös valtionavustusta valvovana viranomaisena, eli se valvoo, että puolueet käyttävät niille myönnettyä puoluetukea niille valtionavustuspäätöksessä asetettujen ehtojen mukaisesti, ja että ne raportoivat puoluetuen käytöstä asianmukaisesti.



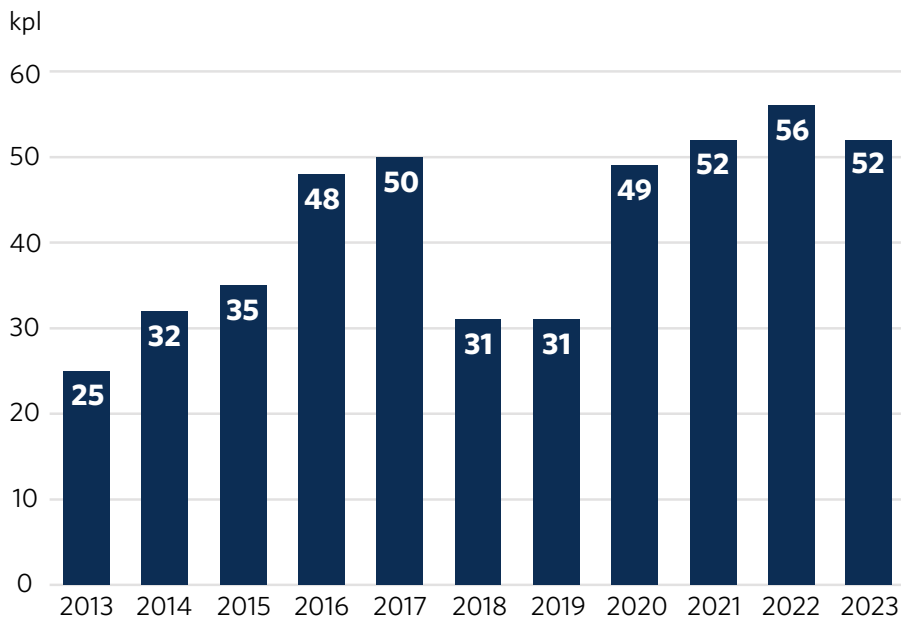
Kuvio 2: Mitä puoluerahoitusvalvonnassa valvotaan?

2.1 Valvonta ja tarkastukset

Tarkastusviraston valvottavia ovat kaikki puolueet sekä valtioneuvoston puoluetukipäätöksessä mainitut puolueyhdistykset ja puolueiden lähiyhteisöt.¹² Valvottavia puolueita ja yhdistyksiä on noin 150–170 yhteisöä. Valvottavien yhteisöjen määrä vaihtelee sen mukaan, montako eri puolueyhdistystä on mainittu valtionavustuspäätöksessä vuosittain. Tästä valvottavien tahojen kokonaisuudesta tarkastusvirasto valitsee vuosittain noin 30–50 kohdetta tarkastukseen.

Tarkastusten avulla tarkastusvirasto varmistaa, että sille toimitetut ja sen julkaisemat tiedot puolueiden ja puolueyhdistysten toiminnasta ovat olennaisilta osin oikein, ja että puolueet ja puolueyhdistykset ovat toimineet lain mukaisesti.¹³ Kaikki puoluetukipäätöksessä mainitut tahot tarkastetaan, mutta tarkastuksen sykli vaihtelee kohteittain: eduskuntapuolueet tarkastetaan vuosittain ja puolueyhdistysten osalta tarkastusväli on noin kolme vuotta.

Tarkastusta varten tarkastusvirasto pyytää vuosittain puolueilta ja puolueyhdistyksiltä tai lähiyhteisöiltä tarkastusaineistoa niiden tarkastusvirastolle jo toimittamien asiakirjojen lisäksi. Tarkastajat käyvät läpi valvottavien kirjanpitoa, valtionavustussopimuksia sekä muuta mahdollista aineistoa, jonka avulla on mahdollista tarkastaa, että toiminta on ollut lain mukaista. Tarkastajat vertaavat aineistojen tietoja siihen, mitä valvottavat ovat julkisissa asiakirjoissa raportoineet vastaanottamastaan ulkopuolisesta tuesta, vaalirahoituksesta, puoluetuen käytöstä sekä yleisestä toiminnastaan ja taloudenpidostaan. Tarkastuksen havainnot raportoidaan kohdekohtaisesti muistiossa, ja koko vuoden tarkastuksista julkaistaan tämä kertomus, jossa luodaan yleiskatsaus valvonnan havaintoihin. Kertomus on osa Valtiontalouden tarkastusviraston lakisääteisiä velvollisuuksia puoluetuen valvojana.¹⁴



Kuvio 3: Puoluerahoitustarkastusten lukumäärän kehitys vuosina 2013–2023

2.2 Valvontatoimenpiteet vuonna 2023

Tarkastusvirasto toteutti vuoden 2023 aikana yhteensä 52 puoluerahoitusta koskevaa tarkastusta. Vuoden 2023 tarkastusten tavoitteena oli varmistua siitä,

- antavatko valvottavien lakisääteiset ilmoitukset oikeat ja riittävät tiedot niiden vastaanottamasta rahoituksesta sekä tuen rajoitusten noudattamisesta
- onko valvottavien kirjanpito puoluelain näkökulmasta asianmukaista ja ovatko ilmoitusvelvolliset noudattaneet puoluelain keskeisiä säännöksiä puoluerahoituksesta ja sen rajoituksista
- onko puolueelle myönnettyä valtionavustusta käytetty ehtojen mukaisesti ja onko siitä raportoitu asianmukaisesti.

Valvonnan kriteerit määritettiin puoluelain perusteella. Valvonnassa on huomioitu myös puoluelakia täydentävät määräykset ja ohjeet, muut keskeiset säädökset kuten valtionavustuslaki, sekä valtionavustuspäätös ja sen ehdot.

Vuonna 2023 tarkastettiin valvottavien kuluja ja rahoitusta kohteesta riippuen noin kolmen vuoden ajanjaksolta päättyen tilikauteen 2022. Tarkastukseen valittujen valvottavien piti toimittaa kaikki tarkastuksessa tarvittavat tiedot ja asiakirjat, esimerkiksi kirjanpitoa ja tilinpäätösasiakirjansa, koko tarkastusjaksolta.

Kirjanpito	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako kirjanpito tilinpäätöstietoja, valtionavustustilitystä, ajantasaisia ilmoituksia ja vaalirahoitusilmoitusta? • Onko tileillä tapahtumia, joista tarvitaan lisäselvityksiä, esimerkiksi maksutositteita tai sopimuksia? • Onko valvottava vastaanottanut muuta kuin rahamääräistä tukea, esimerkiksi tavaroita tai palveluita? 	
Tilinpäätös ja toimintakertomus	<ul style="list-style-type: none"> • Onko tilinpäätös ja toimintakertomus tehty ja toimitettu VTV:lle? • Onko tilinpäätös ja toimintakertomus vahvistettu asianmukaisesti? • Onko tilintarkastaja lausunut tilintarkastuskertomuksessa jotain erityistä tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta? Onko ne tilintarkastajan mukaan laadittu asian- ja säädösten mukaisesti? 	
Sopimukset ja tilitykset puoluetuen käytöstä	<ul style="list-style-type: none"> • Onko tilitys puoluetuen käytöstä tehty ja toimitettu VTV:lle? • Onko puolue tai puolueyhdistys tehnyt vaadittavat sopimukset puoluetuen käytöstä? Onko sopimukset toimitettu VTV:lle? • Vastaako puolueyhdistyksen tilitys valtionavustuksen käytöstä puolueen ilmoittamia tietoja? • Ovatko tilityksen tiedot yhdenmukaiset kirjanpidon ja tilinpäätöksen kanssa? 	
Ajantasaiset ilmoitukset, yhteenveto ajantasaisista ilmoituksista	<ul style="list-style-type: none"> • Onko ajantasaisien ilmoitusten yhteenveto tehty ja toimitettu VTV:lle? • Onko kohde tehnyt ajantasaisia ilmoituksia? Vastaavatko ne kirjanpidon tapahtumia? • Onko kaikki saatu tuki ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella? • Onko tuen rajoituksia noudatettu? 	
Tilintarkastuskertomus (tai toiminnan-tarkastuskertomus)	<ul style="list-style-type: none"> • Onko tilintarkastuskertomus toimitettu VTV:lle? • Onko tilintarkastaja antanut puoluelain mukaiset lausumat kertomuksessaan? • Onko tilintarkastaja nostanut esiin jotain sellaista, mikä tulisi huomioida tarkastuksessa? 	
Vaalirahoitus-ilmoitus	<ul style="list-style-type: none"> • Onko vaalirahoitusilmoitus tehty ja toimitettu VTV:lle? • Onko kaikki tilille tulleet vaalituet ilmoitettu? • Ovat ilmoituksen tiedot kuluista yhdenmukaiset kirjanpidon ja tilinpäätöksen kanssa? 	

Kuvio 4: Puoluerahoituksen tarkastusaineisto ja tyypillisiä tarkastuskysymyksiä.

Tarkastuksista ilmoitettiin tarkastettaville piirijärjestöille ja niiden puolueille helmikuussa 2023. Tarkastukset toteutettiin tarkastussuunnitelman mukaisesti syksyllä 2023 paikallistarkastuksina tai etäyhteyksin.

Tarkastuksista tehdyt muistiot lähetettiin tarkastetuille joulukuussa 2023. Kukin valtionavustusta saava eduskuntapuolue sai myös tiedoksi tarkastettujen piirijärjestöjensä muistiot, ja niiden oli mahdollista antaa tarkastusvirastolle kirjallinen lausunto muistioiden sisällöstä. Tarkastusmuistiot ja kirjalliset palautteet muistioista ovat julkisia asiakirjoja.

Tarkastukset tekivät johtava tilintarkastaja Johanna Kormu, johtava tilintarkastaja, JHTT Klaus Krokfors, johtava tilintarkastaja Pontus Londen, johtava tilintarkastaja Jari Siirola, ylitarkastaja Hanna Surakka ja johtava tilintarkastaja, KHT, JHT Minna Tyrväinen.



Kuvio 5: Puoluerahoitustarkastusten prosessi



3 Puoluerahoitus: Ulkopuolinen tuki

Puoluerahoituksen valvonta on valtaosin rahoituksen avoimuuden valvontaa. Puoluerahoituksen avoimuus on toteutettu siten, että puolueiden ja kaikkien puolueyhdistysten, eli piirijärjestöjen lisäksi myös esimerkiksi perusosastojen ja paikallisyhdistysten sekä puolueiden lähiyhteisöjen pitää julkistaa tietoja saamastaan merkittävästä ulkopuolisesta tuesta ilmoittamalla siitä puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin. Lisäksi puolueiden ja puoluetukipäätöksessä mainittujen puolueyhdistysten tulee toimittaa tarkempia tietoja varojen käytöstä. Ilmoitusrekisteriin toimitetut tiedot ja asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, eli kuka tahansa voi tutustua niihin vapaasti. Tällä pyritään varmistamaan, että puoluetoiminnan rahoitus on läpinäkyvää kansalaisille.

VTV:n tehtävä on valvoa, että valvottavat toimittavat ilmoitusrekisteriin puoluelaisvaaditut ilmoitukset ja asiakirjat. VTV myös tarkastaa, että niissä on annettu kaikki puoluelain edellyttämät tiedot. Jos asiakirjoja tai tietoja puuttuu, VTV pyytää valvottavaa toimittamaan ne, tarvittaessa sakon uhalla.¹⁵

3.1 Merkittävästä tuesta on tehtävä ajantasainen ilmoitus

Puoluelaki edellyttää, että puolueet, puolueyhdistykset ja puolueen lähiyhteisöt julkistavat saamansa merkittävän tuen. Sellaiseksi puoluelaisa määritellään samalta tukijalta kalenterivuoden aikana saatu vähintään 1 500 euron arvoinen tuki, joka voi koostua yhdestä tai useasta suorituksesta. Julkistaminen tapahtuu tekemällä puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin niin sanottu ajantasainen ilmoitus.¹⁶ Ajantasainen ilmoitus on tärkein puolueiden ja niiden jäsenten kuten piirijärjestöjen, paikallisyhdistysten ja muiden puolueen yhdistysten velvoite puoluelaisa.

Ajantasainen ilmoitus pitää tehdä lähtökohtaisesti kaikesta rahana, tavarana, palveluna tai muulla tavalla saadusta tuesta. Jos tuki on annettu muuna kuin rahana, on ilmoitettava arvionsa tukisuorituksen rahamääräisestä arvosta. Tuki voidaan antaa joko vaalikampanjaan tai muuhun poliittiseen toimintaan.¹⁷

Puoluerahoituksen rajoitukset koskevat kaikkia puolueyhdistyksiä, vaikka ne eivät olisi VTV:n valvonnan piirissä.



Tuki, josta ei tarvitse tehdä ajantasaista ilmoitusta

Tietyissä poikkeustapauksissa ajantasaista ilmoitusta ei tarvitse tehdä, ja näistä poikkeuksista on puoluelaissa tyhjentävä luettelo.¹⁸ Kaikista muista tukisuorituksista ja rahansiirroista on tehtävä ajantasainen ilmoitus. Puoluelaissa luetellut poikkeukset ovat:

- tavanomainen talkootyö ja tavanomaiset ilmaisipalvelut (esimerkiksi vaalimainosten jakaminen)
- puolueen ja puolueyhdistyksen väliset rahansiirrot
- puolueen ja puolueyhdistyksen tavanomaiseen järjestötoimintaan ja omaisuudenhoitoon liittyvät suoritukset, jos ne ovat käyvän arvon mukaisia
- puolueen ja puolueyhdistyksen pysyvän ja markkinaehtoisen liike- ja sijoitustoiminnan tuotot
- avustus, joka perustuu joko lakiin tai valtion, hyvinvointialueen tai kunnan talousarvioon (esimerkiksi valtionavustus tai kuntien ja hyvinvointialueiden maksama valtuustotuki).

Ajantasainen ilmoitus

Milloin ajantasainen ilmoitus pitää tehdä?

Ajantasainen ilmoitus jätetään puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin valmiilla lomakkeella (vaalirahoitusvalvonta.fi).

Ilmoitus tehdään, kun samalta tukijalta kalenterivuoden kuluessa saadun tuen arvo on vähintään 1 500 euroa. Tuki voi koostua yhdestä tai useasta suorituksesta. Ilmoitusta pitää myös täydentää, jos saman kalenterivuoden aikana samalta tukijalta saadaan uusia tukisuorituksia ja näiden uusien suoritusten yhteenlaskettu arvo on vähintään 1 500 euroa. Saman tukijan antamista tuista tulee siten antaa tarvittaessa useita ilmoituksia.

Puolue huolehtii ajantasaisten ilmoitusten tekemisestä, mutta se voi antaa jäsenyhdistyksilleen oikeuden tehdä ilmoituksia omasta puolestaan. Silloinkin puolueella on vastuu siitä, että myös sen puolueyhdistykset ja lähiyhdistykset tekevät ajantasaiset ilmoitukset saamistaan tuista ja antavat niissä laissa edellytetyt tiedot.

Mitä tietoja ajantasaisessa ilmoituksessa pitää antaa?

1. Ilmoittaja
2. Milloin tuki on saatu (kuukausi ja vuosi)?
3. Tuen antaja (yksityishenkilöltä koko nimi ja kotikunta, yritykseltä, yhteisöltä tai säätiöltä nimi ja Y-tunnus)
4. Tuen määrä euroina tai ilmoittajan arvio tuen arvosta, jos tuki saatu muuna kuin rahana

Ilmoituksessa voi myös antaa lisätietoja sekä kertoa, jos annettu tukisuoritus sisältää kolmannelta taholta välitettyä tukea.

Esimerkki: Puolue saa kannattajaltaan 3500 euron tukisuorituksen. Kannattaja on saanut tuttavaltaan 1500 euroa välitettäväksi puolueelle. Tällöin läpinäkyvä tapa ilmoittaa saatu tuki, on ilmoittaa myös 1500 euroa lahjoittanut taho.

Määräaika

Ajantasainen ilmoitus pitää tehdä viimeistään tuen saamista seuraavan kuukauden 15. päivänä. Määräajan jälkeen saapuneet ilmoitukset merkitään rekisteriin myöhässä saapuneiksi.

Esimerkki: Puolue saa kannattajaltaan 1 700 euron tukisuorituksen 12.1.2024. Puolueen pitää jättää ajantasainen ilmoitus viimeistään 15.2.2024.

Ajantasaisesta ilmoituksesta säädetään puoluelain 8 c:ssä. Lisäksi VTV on antanut ajantasaisen ilmoituksen tekemisestä määräyksen (360/41/2010) sekä yleisohjeen (358/41/2010), jotka on toimitettu valvottaville. Ne ovat myös saatavilla Finlex-lakitietokannasta ja vaalirahoitusvalvonta.fi-verkkopalvelusta.

3.2 Puoluelain tukirajoitukset

Puoluelaisissa on rajoitettu monin tavoin sitä, keneltä tukea saa vastaanottaa ja kuinka paljon.¹⁹ Rajoituksilla pyritään estämään epäasiallisten sidonnaisuuksien syntyä sekä asiointia vaikuttamista Suomen poliittiseen toimintaan. Tarkastusvirasto raportoi vuosittain havainnoistaan tukirajoitusten noudattamisesta ja huomauttaa havaitsemistaan puutteista ja edellyttää valvottavilta korjaavia toimenpiteitä.

Yhdeltä tukijalta saa vastaanottaa enintään 30 000 euroa vuodessa

Kalenterivuoden aikana yksittäinen puolue, puolueyhdistys ja lähiyhteisö saavat vastaanottaa tukea samalta tukijalta enintään 30 000 euron arvosta. Tuen enimmäismäärä on yhdistys- ja yhteisökohtainen.²⁰ Siten sama tukija voi kalenterivuoden aikana antaa 30 000 euroa tukea sekä rekisteröidylle puolueelle että useille sen jäsenyhdistyksille ja lähiyhteisöille. Puolueyhdistyksiä on joidenkin arvioiden mukaan noin 6 000.

Puolueen lähiyhteisö voi tukea puoluetta tai puolueyhdistystä ilman euromääräisiä tukirajoituksia. Puolueen lähiyhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä tai säätiötä sekä yhteisön tai säätiön rahastoa, jonka puolue on ilmoittanut kyseisen toimijan suostumuksella tarkastusvirastolle lähiyhteisökseen.²¹

Tuen antaja pitää voida selvittää

Tukea saa vastaanottaa yksityishenkilöiltä ja yhteisöiltä, jos tuen antaja voidaan selvittää. Puoluelaisissa kielletään vastaanottamasta tukea, jos sen antajaa ei voida selvittää. Antajaa ei tarvitse kyetä selvittämään, jos tuki on saatu tavanomaisesta keräystoiminnasta, kuten esimerkiksi lipaskeräyksestä tai arpajaislippujen myynnistä.²²

Puolueet ovat ottaneet käyttöön myös uudenlaisia varainkeruun tapoja ja maksuvälineitä, kuten joukkorahoituskampanjat ja virtuaalivaluutat. Tarkastusvirasto katsoo, että joukkorahoituskampanjat pitäisi toteuttaa sellaisilla välineillä, että yksittäinen tuen antaja on todennettavissa. Joukkorahoituskampanjoilla kerätyt suoritukset ylittävät usein tavanomaisen keräyksen rajat. Lisäksi tarkastusvirasto on suositellut virtuaalivaluuttojen käytöstä luopumista tai vaihtoehtoisesti käyttämään sellaista maksujen välittäjää, joka edel-

lyttää vahvaa tunnistautumista. Virtuaalivaluuttoja käyttäessä on varmistuttava siitä, että tavanomaisen tuen rajat ylittävissä lahjoituksissa tuen antaja on tunnistettavissa. Muussa tapauksessa tarkastusvirasto katsoo, että virtuaalivaluuttana annettu tuki on kiellettyä tukea.

Julkisyhteisöiltä ei saa ottaa tukea

Tukea ei saa vastaanottaa puoluelaissa mainituilta julkisyhteisöiltä. Julkisyhteisöjä ovat esimerkiksi valtio, hyvinvointialueet, kunnat sekä niiden liikelaitokset ja yhtiöt.²³ Julkisyhteisöjä ovat myös esimerkiksi kunta- ja hyvinvointiyhtymät, evankelisluterilainen sekä ortodoksinen kirkko, kauppakamarit sekä suomalaiset rahapeliyhtiöt.

Sallittua on kuitenkin käyttää julkisyhteisöjen toimitiloja sekä vastaanottaa tavanomaista vieraanvaraisuutta.²⁴ Toimitilojen käytöllä tarkoitetaan esimerkiksi puolueyhdistyksen kokoontumista kunnan tiloissa ja tavanomaisella vieraanvaraisuudella esimerkiksi kahvitarjoilua.

Ulkomaisten tuen vastaanottamista rajoitetaan

Ulkomaista tukea saa vastaanottaa vain yksityishenkilöiltä ja puolueen aatesuuntaa edustavilta kansainvälisiltä yhteisöiltä ja säätiöiltä.²⁵ Siten tukea saa ottaa vastaan esimerkiksi puolueen eurooppalaiselta kattojärjestöltä, mutta ei ulkomaalaiselta yritykseltä. Kiellolla pyritään torjumaan ulkomailta tapahtuvaa epäasiallista vaikuttamista Suomen vaalijärjestelmään ja poliittiseen toimintaan.

Julkisoikeuden yliopistonlehtori, OTT Matti Muukkonen laati vuonna 2023 oikeusministeriön tilauksesta selvityksen ulkomaista poliittista rahoitusta koskevasta sääntelystä sekä sen kehittämistarpeista. Muukkonen päätyi selvityksessään siihen, että nykyisessä puolue- ja vaalirahoituslainsäädännössä oleva ulkomaisen rahoituksen kiello ei ole ehdoton, minkä lisäksi sitä on suhteellisen helppoa kiertää. Muukkonen mukaansa tulisi harkita sääntelyn kiristämistä, mutta kuitenkin pitäen mielessä mahdollisuuden, että sääntelyn kiristäminen voi johtaa siihen, että vaikuttaminen tapahtuu kiertoteitä.²⁶

Kielletty tuki

Puoluelain 8 b §:ssä määritellään, millaisia suorituksia ei saa ottaa vastaan. Kielto koskee myös niitä puolueyhdistyksiä, jotka eivät kuulu puoluerahoitusvalvonnan piiriin.

Puolue, puolueyhdistys ja puolueen lähiyhteisö eivät saa

- vastaanottaa tukea, jonka antajaa ei voida selvittää. Kielto ei kuitenkaan koske tavanomaista keräystoimintaa, kuten esimerkiksi arpajaisia tai muita vastaavia pienistä summista koostuvia keräyksiä.
- vastaanottaa samalta tukijalta enempää tukea kuin arvoltaan 30 000 euroa kalenterivuodessa. Kielto ei kuitenkaan koske lähiyhteisön antamaa tukea ja testamenttilahjoituksia.
- vastaanottaa tukea valtiolta, hyvinvointialueelta, hyvinvointiyhtymältä, kunnalta, kuntayhtymältä, valtion, hyvinvointialueen tai kunnan liikelaitokselta, julkisoikeudelliselta yhdistykseltä, laitokselta tai säätiöltä eivätkä kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla valtion, hyvinvointialueen tai kunnan määräysvallassa olevalta yhtiöltä. Kielto ei kuitenkaan koske tavanomaista vieraanvaraisuutta.
- vastaanottaa ulkomaista tukea. Kielto ei kuitenkaan koske yksityishenkilöitä ja puolueen kanssa samaa aatesuuntaa edustavia kansainvälisiä yhteisöitä ja säätiöitä.
- vastaanottaa tukena vaalimainosta ilman, että mainoksessa tuodaan esiin sen maksajan nimi. Jos mainoksen arvo on alle 1500 euroa, tulee yksityishenkilöiltä pyytää lupa nimen julkaisemiseen.

3.3 Valvonta ja havainnot vuodelta 2023

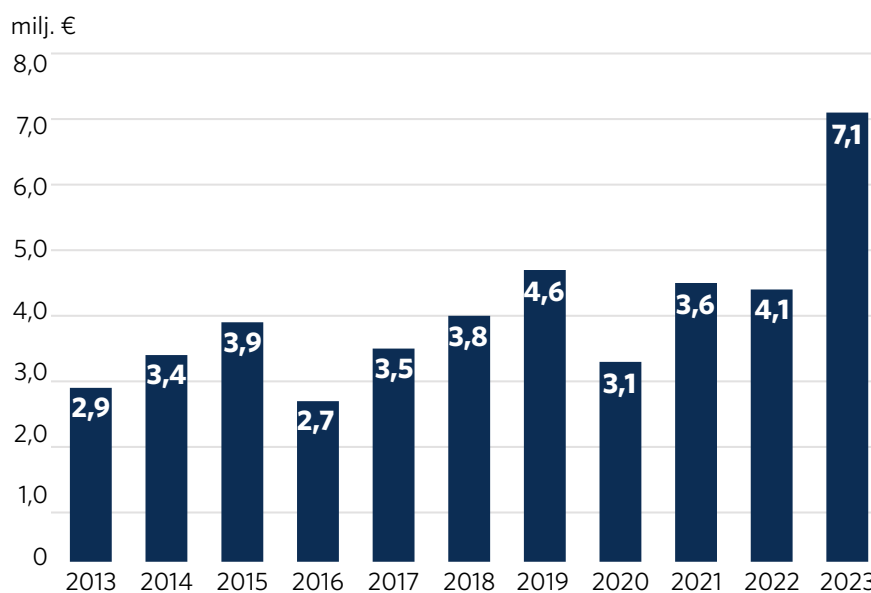
Tarkastusviraston keskeinen tehtävä on valvoa, että puolueet, niiden lähiyhteisöt sekä puoluetukipäätöksessä mainitut piiri- ja naisjärjestöt tekevät ajantasaisen ilmoituksen saamastaan merkittävästä tuesta. Puolueiden velvollisuuksiin kuuluu huolehtia siitä, että myös niiden perusosastot ja paikallisyhdistykset tekevät vaadittavat ajantasaiset ilmoitukset vastaanottamastaan ilmoitusrajat ylittävästä tuesta. Ajantasainen ilmoitus on puolueiden ja niiden jäsenten, kuten piirijärjestöjen, paikallisyhdistysten ja muiden yhdistysten, tärkein velvoite puoluelaisissa.²⁷

Tarkastusvirasto myös valvoo, että ilmoituksissa on puoluelain edellyttämät tiedot eli tuen määrä ja sen antaja. Jos tietoja puuttuu, niitä pyydetään valvottavilta, tarvittaessa sakon uhalla. Tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa valvottavien kirjanpitoa ja varojen käyttöä, ja siten selvittää, ovatko ne noudattaneet puoluerahoituksen avoimuussäännöksiä ja tukirajoituksia.²⁸

Vuonna 2023 tarkastettiin valvottavien rahoitusta ja ilmoituksia eri pituisilta ajanjaksoilta päättyen tilikauteen 2022. Tarkastus kohdistui noin 1–3 viimeisimpään kirjanpitovuoteen, jolta valvottavat olivat toimittaneet tarkastuksessa tarvittavat tiedot ja asiakirjat, esimerkiksi kirjanpitonsa ja tilinpäätösasiakirjat. Tarkastetun ajanjakson pituus määräytyi sen mukaan, milloin kohde oli tarkastettu viimeksi. Eduskuntapuolueet tarkastetaan vuosittain, muut kohteet 2–4 vuoden välein. Toimitettavia asiakirjoja käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Ajantasaisia ilmoituksia täydennettiin tarkastuksen aikana

Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin on vuosina 2013–2023 ilmoitettu ajantasaisilla ilmoituksilla puolueiden, puolueyhdistysten ja lähiyhteisöjen saamia tukisuorituksia kaikkiaan 44,47 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 aikana tukisuorituksia ilmoitettiin yhteensä noin 7,1 miljoonaa euroa. Tarkastuksen aikana, syksyllä 2023, ilmoitusrekisteriin lisättiin useita ajantasaisia ilmoituksia ja ilmoitusten yhteenvetoja, ja ilmoituksia ja yhteenvetoja myös korjattiin ja täydennettiin. Vuoden 2023 aikana ajantasaisia ilmoituksia lisättiin aiemmille vuosille hieman yli 550 000 euroa. Tarkastuksen jälkeen voidaan todeta, että puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisilta osin oikein, ja ne antavat tarkastettujen yhteisöjen saamasta tuesta olennaisilta osin oikeat tiedot.



Kuvio 6: Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin ilmoitetut tuet (ajantasainen ilmoitus) vuosina 2013–2023.

Kaikki kriteerit täyttävä tuki pitää ilmoittaa

Tarkastuksessa kävi ilmi, että osaa saaduista tukisuorituksista ei ollut ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella, vaikka suoritukset täyttivät puoluelain ilmoitettavan tuen kriteerit. Osa suorituksista oli jäänyt ilmoittamatta huolimattomuuden takia. Osa suorituksista taas valvottavat pitivät läpikulkuerinä tai sopimukseen perustuvina tapahtumina, eivät tukena. Näitä ovat erilaiset ilmoitus- ja mainosmaksut sekä niin sanotut ehdokasmaksut ja kansanedustajamaksut. Koska tällaisten maksujen suuruus ja perintäkäytännöt vaihtelevat suuresti ja samoilta henkilöiltä voi tulla toimijalle muitakin maksuja, 1 500 euron

vuosikohtainen kumulatiivinen ilmoitusraja ylittyy helposti. Tarkastusvirasto on kuitenkin katsonut, että mainitut suoritukset ovat lain mukaan tukea puolueelle. Puoluelaissa on erikseen lueteltu poikkeukset ilmoitusvelvollisuudesta, ja kaikki niiden ulkopuolelle jäävät suoritukset tulee ilmoittaa.

Tarkastuksessa selvitettiin myös valvottavien tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla saamia suorituksia. Vuoden 2023 tarkastuksessa havaittiin, että Vapauden liitto r.p.:n puheenjohtaja oli maksanut puolueen puolesta painatus-, toimisto- ja kokouskuluja. Tämän perusteella puolue teki ajantasaisen ilmoituksen vuodelle 2022 ja vuodelle 2023 muuna kuin rahana saadusta tuesta. Ajantasaisella ilmoituksella ilmoitettujen tukien suuruus oli noin 11 800 euroa.²⁹

Opintoavustuksista olisi hyvä tehdä jatkossakin ajantasainen ilmoitus, vaikka laki muuttui

Valvottavat ovat vuonna 2022 saaneet aiempien vuosien tapaan opintoavustuksia, joista ei kaikissa tapauksissa ollut tehty ajantasaisia ilmoituksia. Ajantasaista ilmoitusta ei ole puoluelain mukaan pakko tehdä, silloin kun puolueen tai muun valvottavan saama suoritus perustuu valtion, hyvinvointialueen tai kunnan talousarvioon. Opintoavustuksia myöntävät opintokeskukset, joita rahoitetaan valtionosuuksilla. Tarkastuksessa kuitenkin havaittiin, että valvottavat eivät ole kyenneet osoittamaan riittävän yksityiskohtaisesti opintokeskuksilta saatujen suoritusten alkuperää, eikä tarkastuksessa siksi voitu yksiselitteisesti varmistua siitä, ovatko suoritukset peräisin valtion talousarviosta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti edellisellä hallituskaudella työryhmän selvittämään opintokeskusten valtionosuusrahoitukseen liittyviä käytäntöjä. Työryhmän ehdotuksesta puoluelakiin tehtiin muutos, jonka mukaan valtionosuutta ei pidetä puoluelain tarkoittamana tukena. Lakimuutos tuli voimaan 1.1.2024. Tarkastuksissa sovelletaan tarkastetun tilikauden aikaista lainsäädäntöä, ja valvottavien tulee dokumentoida opintoavustuksista saadut suoritukset jatkossakin aukottomasti.

Tarkastusvirasto suosittelee, että puolueet ja puolueyhdistykset tekevät myös jatkossa opintoavustuksista ajantasaiset ilmoitukset. Näin puolueiden ja niitä lähellä olevien opintokeskusten välinen taloudellinen yhteistyö raportoidaan jatkossakin läpinäkyvällä tavalla.

Puolueiden ja niitä lähellä olevien opintokeskusten taloudellisesta yhteistyöstä tulisi myös jatkossa raportoida läpinäkyvästi.



3.4 Tukirajoituksia oli pääosin noudatettu

Valvonnassa havaitaan vuosittain tukirajoitusten rikkomisia eli suorituksia, jotka ovat puoluelain rajoitusten vastaisia. Vuonna 2023 valvonnassa havaittiin yksittäinen rikkomus. Yksi puolueen piirijärjestö oli ottanut vastaan suorituksia, jotka ovat puoluelain mukaan kiellettyä tukea. Lisäksi yksittäisillä kohteilla oli vaikeuksia todentaa ja nimetä joukkorahoituksella kerätyn rahoituksen antajia.

Vuoden 2023 valvonnassa havaittiin, että Keskustan Pohjois-Pohjanmaan piiri oli vastaanottanut ansionmenetyskorvauksia Kempeleen kunnalta vuosina 2020–2022. Puoluelain mukaan puolue, puolueyhdistys ja puolueen lähiyhteisö eivät saa vastaanottaa tukea kunnalta. Näin ollen ansionmenetyskorvauksia ei tule maksaa piirijärjestölle vaan luottamushenkilölle kunnan hallintosäännön edellyttämällä tavalla. Piirijärjestö ilmoitti jo tarkastuksen aikana korjaavansa menettelyään.³⁰

Tarkastuksessa havaittiin aiempien vuosien tapaan, että valvottavilla oli hankaluuksia todentaa joukkorahoituskampanjalla keräämänsä tuen antajat läpinäkyvällä ja aukottomalla tavalla. Valvottavien tulee jatkossa huolehtia entistä paremmin, että ne kykenevät tunnistamaan kaikki tavanomaisen keräyksen rajat ylittävät lahjoittajat sekä seuraamaan myös kumulatiivisesti tukien kertymistä – oli rahankeräyksen muoto mikä hyvänsä.



1/2

* Δ $\begin{matrix} 272 \times \\ 612 \\ \hline 518 \\ 16591 \end{matrix}$

4 Puoluerahoitus: Vaalirahoitus

Puolueiden ja muiden valvottavien on toimitettava Valtiontalouden tarkastusvirastoon erittely vaalikampanjaansa saamastaan rahoituksesta sekä kampanjan kuluista. Vaalirahoituksen avoimuus koskee myös puolueita ja puolueyhdistyksiä. Tarkastusvirasto valvoo, että valvottavat toimittavat erittelyt ja että ne sisältävät laissa vaaditut tiedot. Eritellyt ovat julkisia ja kaikkien saatavilla puoluerahoituksen ilmoitusrekisterissä.³¹

Puolueiden on lisäksi noudatettava vaalirahoituslain määräyksiä kampanjarahoituksen vastaanottamisesta ja rahoituksen rajoitteista presidentinvaalissa, kun puolue on ilmoitusvelvollinen ehdokkaan vaalirahoituksesta. Vaalirahoituslain (273/2009) tarkoitus on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta ja tietoa ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista sekä rajoittaa vaalikampanjoiden kulujen kasvua.

4.1 Vaalikampanjan rahoituksesta ja kuluista on laadittava erittely

Vaalirahoituksen ja -kulujen ilmoittaminen on puoluelain mukaan pakollista kaikille puolueille ja niille puolueyhdistyksille, jotka mainitaan valtioneuvoston puoluetuesta tekemässä valtionavustuspäätöksessä. Valvottavien pitää toimittaa tarkastusvirastoon erittely vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta kampanja-ajalta.³²

Erittely on tehtävä erikseen jokaisista yleisistä vaaleista. Yleisillä vaaleilla tarkoitetaan eduskuntavaaleja, presidentinvaaleja, aluevaaleja, kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja. Vaalikampanja-ajalla tarkoitetaan ajanjaksoa, joka alkaa kuusi kuukautta ennen vaalipäivää ja päättyy kaksi viikkoa vaalipäivän jälkeen.

Erittelystä pitää käydä ilmi kampanjakulujen ja -rahoituksen yhteismäärä sekä merkittävät yksittäiset tukijat ja tukisummat. Vaalikampanjan kuluihin lukeutuu esimerkiksi mainos-, tapahtuma- ja muita kuluja sekä puolueen ehdokkaille antamat kampanja-avustukset. Puolueen tai puolueyhdistyksen kampanjarahoitukseksi luetaan kaikki kampanja-aikana saatu ulkopuolinen tuki.³³

Erittelyssä on ilmoitettava jokaisesta vähintään 1 500 euron arvoisesta tuesta sen määrä ja antaja. Lisäksi, jos tuki sisältää kolmannelta taholta välitettyä tukea vähintään 1 500 euroa, tuen saajan on ilmoitettava myös tieto välitetyn tuen antajasta.³⁴ Puoluelaisissa ei tunneta muulloin kuin vaalikampanjoinnin aikana välitetyn tuen käsitettä. Lisäksi puolueiden on noudatettava, mitä vaalirahoituslaissa säädetään kampanjarahoituksen vastaanottamisesta ja sen rajoitteista, kun puolue on ilmoitusvelvollinen ehdokkaan vaalirahoituksesta, eli käytännössä presidentinvaaleissa.³⁵

Erittely vaalirahoituksen kuluista ja rahoituksesta toimitetaan tarkastusvirastoon viimeistään vaalivuotta koskevan tilinpäätöksen yhteydessä. Siten esimerkiksi vuoden 2023 eduskuntavaalikampanjan kuluja ja rahoitusta koskeva erittely toimitetaan keväällä 2024

vuoden 2023 tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastusvirasto julkaisee erittelyt vaali- ja puolerahoitusvalvonnan verkkopalvelussa. Lisäksi puolueet ja puolueyhdistykset voivat jo ennen vaalipäivää tehdä vapaaehtoisen ennakoilmoituksen, joka sisältää suunnitelman vaalikampanjan rahoituksesta ja kuluista.³⁶

Puolueen vaalirahoituksen rajoitukset

Vaalikampanjan rahoitukselle on puoluelaisissa ja vaalirahoituslaissa rajoituksia, joita myös puolueiden, puolueyhdistysten ja lähiyhteisöjen tulee noudattaa.³⁷

1. Rahoituksen ja muun tuen antaja tulee voida selvittää. Tukea ei saa ottaa vastaan, jos sen antajaa ei voi selvittää.
2. Kampanjarahoitusta ei saa vastaanottaa julkisyhteisöiltä. Poikkeuksena kuitenkin puoluetuki sekä muu lakiin tai valtion, hyvinvointialueen tai kunnan talousarvioon perustuva avustus.
3. Ulkomaista tukea saa vastaanottaa vain yksityishenkilöiltä ja samaa aatesuuntaa edustavilta yhteisöiltä.
4. Samalta tukijalta saa vastaanottaa tukea enintään 30 000 euroa kalenterivuodessa yleisten vaalien aikana, poikkeuksena presidentinvaalit, missä tuelle ei ole asetettu ylärajaa.
5. Puolueen tulee noudattaa vaalirahoituslain yksittäisen tuen rajoituksia, jos se välittää tukea ehdokkailleen kolmannelta taholta.
6. Vaalimainoksesta on käytävä ilmi mainoksen maksaja. Jos yksityishenkilön maksaman mainoksen arvo alittaa vaalikohtaisen ilmoitusrajan, yksityishenkilön nimen julkistamiseen tarvitaan lupa henkilöltä itseltään.

4.2 Lainsäädäntö mahdollistaa laajan avoimuuden vaalirahoituksesta

Puolueiden on puoluelain mukaan pakko ilmoittaa tuen antaja vaalirahoitusilmoituksessa, kun tuen määrä on vähintään 1 500 euroa. Laki kuitenkin sallii tuen antajan ilmoittamisen myös silloin, kun tuki jää alle 1 500 euron ilmoitusrajan. Vain silloin, kun yksityishenkilön antama rahallinen tuki on alle 1 500 euroa, pitää tuen antajalta hankkia lupa hänen nimensä julkaisuun vaalirahoitusilmoituksessa. Kun tuki on saatu muuna kuin rahana, esimerkiksi tavaran tai palveluna, tulee vaalirahoitusilmoituksessa eritellä jokainen yksittäinen tukisuoritus ja sen antaja, kun tuen rahallinen arvo on vähintään 1 500 euroa. Valvottavat voivat ilmoittaa myös alle 1 500 euron arvoisesta ei rahallisesta tuesta niin halutessaan. Vain yksityishenkilöiltä tarvitaan tällöin lupa nimen julkaisemiseen vaalirahoitusilmoituksella.³⁸

Tarkastusvirasto on pyrkinyt kannustamaan ehdokkaita, puolueita ja puolueyhdistyksiä ilmoittamaan vaalirahoituksesta vapaaehtoisesti avoimesti. Toistaiseksi harva nimeää vapaaehtoisesti alle 1 500 euroa lahjoittaneita tahoja. Useimmat pitävät sen sijaan kiinni oikeudestaan julkaista tietoja rahoittajistaan vain vaalirahoituslain ja puoluelain minimivaatimusten mukaisesti.

4.3 Puoluetukea ei saa siirtää ehdokkaille

Jos puolueen vaalikampanjan rahoittamiseen on käytetty puoluetukea eli puolueiden valtionavustuksesta saatua rahaa, käytetyn avustuksen määrä on ilmoitettava vaalirahoitusilmoituksessa kampanjakulujen ja rahoituksen erittelyssä.³⁹ Puolueiden valtionavustus on valtion talousarvion sekä valtionapupäätöksen mukaan tarkoitettu puolueen poliittisen toiminnan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Jos valtionavustusta siirretään eteenpäin, tulee uudenkin käyttötarkoituksen toteuttaa alkuperäisen valtionapupäätöksen mukaista käyttötarkoitusta.⁴⁰

Tarkastusvirasto katsoo, että valtionavustuksen siirtäminen suoraan yksittäiselle ehdokkalle, ehdokkaan tukiryhmälle tai muulle yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivalle yhteisölle ei täytä avustuksen alkuperäisiä myöntämisehtoja. Lisäksi ehdokas vastaanottaa silloin kampanjaansa tukea laissa erikseen kielletyltä taholta. Vaalirahoituslaissa nimittäin kielletään ehdokkaita vastaanottamasta tukea vaalikampanjaan valtiolta, hyvinvointialueelta, hyvinvointiyhtymältä, kunnalta tai näiden liikelaitoksilta ja määräysvallassa olevilta yhtiöiltä. Yhtä lailla kiellettyä on vastaanottaa kampanjatukea julkisoikeudellisilta yhdistyksiltä, laitoksilta ja säätiöiltä.⁴¹

4.4 Valvonta ja havainnot vuodelta 2023

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo, että valvottavat toimittavat puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin erittelyn vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta.

Tarkastusvirasto tarkistaa, että erittelyt sisältävät puoluelaisissa vaaditut tiedot lain vaatimalla tarkkuudella. Lisäksi tarkistetaan valvottavan tilinpäätös- ja kirjanpitoaineiston avulla, että ilmoitetut kampanjakulut ja -rahoitus ovat olennaisilta osin oikein. Valtionavustuksen osalta tarkastusvirasto valvoo, että sen käyttö vaalikampanjointiin vastaa avustuksen myöntöpäätöksen ehtoja.

Jos vaalirahoitusilmoituksessa on puutteita tai virheitä, tarkastusvirasto kehottaa valvottavaa korjaamaan tai täydentämään tietoja. Jos tiedoissa on epäselvyyksiä, tarkastusvirasto pyytää valvottavalta lisäselvitystä ja -tietoja. Jos valvottava ei noudata täydennys- tai korjauskehotusta tai jos se jättää kokonaan toimittamatta lakisäätteiset tiedot ja asiakirjat, tarkastusvirasto voi määrätä sen täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla.

Jos valtionavustusta on käytetty ehtojen vastaisesti ja puolue ei palauta osuutta vapaaehtoisesti voi tarkastusvirasto määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun avustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi. Takaisinperintä tapahtuu valtionavustuslaissa säädetyllä tavalla.⁴²

Vaalirahoituksena voi ilmoittaa kaiken vastaanotetun tuen. Lupa ilmoittamiseen tarvitaan vain yksityishenkilöltä, jos tuki on alle 1 500 euroa.





Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittelyn perusteet on dokumentoitu vaihtelevasti

Vuoden 2023 valvontakierroksella tarkastettiin puolueiden tekemiä erittelyjä tarkastusajanjaksolla järjestettyjen vaalien kampanjarahoituksesta ja -kuluista. Puolueiden sekä puoluetukipäätöksessä mainittujen piiri- ja naisjärjestöjen tulee toimittaa vaaleja koskeva erittely tarkastusvirastoon viimeistään kulloisenkin vaalivuoden tilinpäätösaineiston mukana.

Tarkastuksessa todettiin, että tarkastettujen kohteiden vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen seurannan ja dokumentoinnin yksityiskohtaisuus vaihteli. Osalla valvottavista on yksityiskohtainen kulu- ja rahoitusseuranta, mutta toiset koostavat tiedot esimerkiksi kirjanpidon kustannuspaikan mukaan. Kulujen ja rahoituksen erittelyn tulisi olla johdettavissa kirjanpidosta tai muista selvityksistä, ja sen tulisi olla täsmäytettävissä niihin. Tarkastusvirasto suosittelee valvottavia dokumentoimaan huolellisesti, mistä ja miten erittelyssä ilmoitetut luvut muodostuvat, jotta niiden oikeellisuus voidaan jälkikäteen varmistaa.

Tarkastuksen aikana valvottavat korjasivat vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittelyitä, ja osa valvottavista toimitti kokonaan puuttuneita erittelyitä puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin.⁴³ Kolme kohdetta ei toimittanut lainkaan tietoja vuoden 2022 aluevaalien vaalirahoituksesta.⁴⁴

2018	Presidentinvaali
2019	Eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit
2021	Kuntavaalit
2022	Aluevaalit
2023	Eduskuntavaalit
2024	Presidentinvaali ja europarlamenttivaalit
2025	Aluevaalit ja kuntavaalit

Kuvio 7: Vaalit 2018-2025



5 Tarkastusvirastolle toimitettavat tiedot ja asiakirjat

Puolueiden ja puoluetukipäätöksessä mainittujen puolueyhdistysten tulee toimittaa puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin vuosittain tilinpäätösasiakirjat, valtionavustustilitys sekä muita tietoja varojen käytöstään. Tällä pyritään varmistamaan, että puolue toiminnan rahoitus on läpinäkyvää kansalaisille. Ilmoitusrekisteriin toimitettavat tiedot ja asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, eli kuka tahansa voi tutustua niihin vapaasti.

Puolue

Ulkopuolinen tuki

- Ajantasainen ilmoitus jokaisesta 1 500 euron tuesta
- Ajantasaisten ilmoitusten yhteenveto

Vaalirahoitus

- Ennakoilmoitus suunnitellusta kampanjahoituksesta ja kuluista
- Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittely

Puoluetuki

- Tilitys valtionavustuksen käytöstä, jos puolue on saanut valtionavustusta

Tilinpäätösasiakirjat

- Vahvistettu tilinpäätös ja toimintakertomus
- Tilintarkastuskertomus

Puolueyhdistys

Ulkopuolinen tuki

- Ajantasainen ilmoitus jokaisesta 1 500 euron tuesta

Avustuspäätöksessä mainittu puolueyhdistys

Ulkopuolinen tuki

- Ajantasainen ilmoitus jokaisesta 1 500 euron tuesta
- Ajantasaisten ilmoitusten yhteenveto

Vaalirahoitus

- Ennakoilmoitus suunnitellusta kampanjahoituksesta ja kuluista
- Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittely

Puoluetuki

- Tilitys valtionavustuksen käytöstä, jos puolue on saanut valtionavustusta

Tilinpäätösasiakirjat

- Vahvistettu tilinpäätös ja toimintakertomus
- Tilintarkastuskertomus

Puolueen lähiyhteisö

Ulkopuolinen tuki

- Ajantasainen ilmoitus jokaisesta 1 500 euron tuesta
- Erittely saaduista tuista

Tilinpäätösasiakirjat

- Vahvistettu tilinpäätös ja toimintakertomus
- Tilintarkastuskertomus

Kuvio 8: Ilmoitukset ja asiakirjat, jotka valvottavien tulee puoluelain perusteella toimittaa tarkastusvirastoon.



Puolueiden ja muiden valvottavien asiakirjat ovat julkisia ja saatavilla puoluerahoituksen ilmoitusrekisteristä.

Tarkastusvirasto valvoo, että valvottavat toimittavat vaaditut ilmoitukset ja asiakirjat ilmoitusrekisteriin ja että niissä annetaan lain edellyttämät tiedot. Jos asiakirjoja tai tietoja puuttuu, tarkastusvirasto pyytää valvottavaa toimittamaan ne, tarvittaessa sakon uhalla. Joka vuosi tarkastusvirasto myös tarkastaa valitsemiensa valvottavien kirjanpidon ja muiden asiakirjojen avulla, että näiden puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin ilmoittamat tiedot ovat oikein.

5.1 Tilinpäätösasiakirjat ja erittely vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta

Puolue toimittaa tarkastusvirastolle puolueen ja valtionavustusta saaneen puolueen avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen tilintarkastuskertomuksen tai toimintakertomuksen ja tasekirjan. Lisäksi puolue toimittaa tarkastusvirastoon ajantasaisiin ilmoituksiin sisältyvät tiedot, erittelyn vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta sekä tilitykset puolueen valtionavustuksen käytöstä, jos puolue on saanut avustusta.⁴⁵

Kirjanpitolaisissa luovuttiin vuonna 2015 paperisen tasekirjan laadintavaatimuksesta. Tarkastusvirasto on katsonut, että sille pitää toimittaa säädösmuutosten jälkeenkin puoluelain perusteella tilinpäätös kokonaisuudessaan, ja jos valvottava on laatinut omien sääntöjensä tarkoittaman toimintakertomuksen, se toimitetaan ja julkaistaan tilinpäätöksen yhteydessä.

Tiedot ja asiakirjat tulee toimittaa tarkastusviraston sähköiseen ilmoitusrekisteriin. Vaalikampanjan kulut ja rahoitus tulee tarkastusviraston antaman määräyksen mukaan eritellä ja toimittaa tarkastusviraston vahvistamalla sähköisellä lomakkeella. Ilmoitus tulee tehdä sen vuoden tilinpäätöksen yhteydessä, jolloin vaalit on pidetty.⁴⁶ Näin ollen vuoden 2023 eduskuntavaalien puoluerahoitus tarkastetaan tulevissa tarkastuksissa vuodesta 2024 alkaen.

Tarkastusvirasto julkaisee sille toimitetut tiedot viipymättä ilmoitusrekisterissään. Asiakirjat julkaistaan siinä muodossa kuin ne on toimitettu tarkastusvirastolle.

Lähiyhteisön tilinpäätösasiakirjat

Puoluekisterissä olevan puolueen on mahdollista ilmoittaa jokin muu yhteisö, säätiö sekä yhteisön tai säätiön rahasto tämän suostumuksella puolueen lähiyhteisöksi.⁴⁷ Sellaisella yhdistyksellä, jota ei ole merkitty puoluekisteriin, ei voi olla lähiyhteisöjä.

Puolueen lähiyhteisön tulee toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle tilintarkastuskertomus, toimintakertomus ja tasekirja, sekä erittely lähiyhteisön saamista tuista kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisön tai säätiön tilinpäätös on vahvistettu. Yhteisö

tai säätiö, jonka rahasto on ilmoitettu lähiyhteisöksi, toimittaa vastaavat asiakirjat kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisön tai säätiön tilinpäätös on vahvistettu.⁴⁸

Lähiyhteisöt eivät ole velvollisia toimittamaan erittelyä vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta. Lain mukaan myöskään niiden tilintarkastuskertomusta, toimintakertomusta ja tasekirjaa ei julkaista verkkosivuilla, vaikka ne toimitetaan tarkastusvirastolle.⁴⁹

Lähiyhteisön tiedot toimitetaan Valtiontalouden tarkastusvirastolle sähköisesti tarkastusviraston ylläpitämään ilmoitusrekisteriin. Lähiyhteisön tilinpäätösasiakirjojen toimitusvelvollisuus alkaa siitä tilikaudesta, jonka aikana se on ilmoitettu tarkastusvirastolle lähiyhteisöksi.

	Puolue	Avustuspäätöksessä mainittu puolueyhdistys	Muu puolueyhdistys	Lähiyhteisö
Ajantasainen ilmoitus	Seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä	Seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä	Seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä	Seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä
Tilinpäätösasiakirjat				
Ajantasaisten ilmoitusten yhteenveto	3 kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta	1 kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta		3 kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta
Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittely				

Kuvio 9: Lakisääteisten ilmoitusten määräajat

Tilintarkastajan tulee lausua puoluetuen käytöstä ja puoluelain noudattamisesta tilintarkastuskertomuksessaan

Ulkopuolista rahoitusta sekä vaalikampanjaa koskevien tapahtumien tiedot ovat kirjanpitolain ja puoluelain säännösten mukaan osa laadittua tilinpäätöstä ja samalla tilintarkastuslain mukaisen tilintarkastuksen kohteena. Valtionavustusta saavan puolueen ja valtionavustuspäätöksessä tarkoitetun muun yhdistyksen tilintarkastajan tulee lausua tilintarkastuskertomuksessaan tilintarkastuslaissa säädetyin lisäksi:

1. onko valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja
2. onko noudatettu puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta.



Tilintarkastajan tulee tarkastaa puoluetukea saavien yhteisöjen valtionavustuksen käyttöä ja raportointia.

Lähiyhteisön ja sellaisen yhteisön ja säätiön, jonka rahasto on lähiyhteisö, tilintarkastajan tulee lausua tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi, onko lähiyhteisön toiminnassa noudatettu puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista.⁵⁰

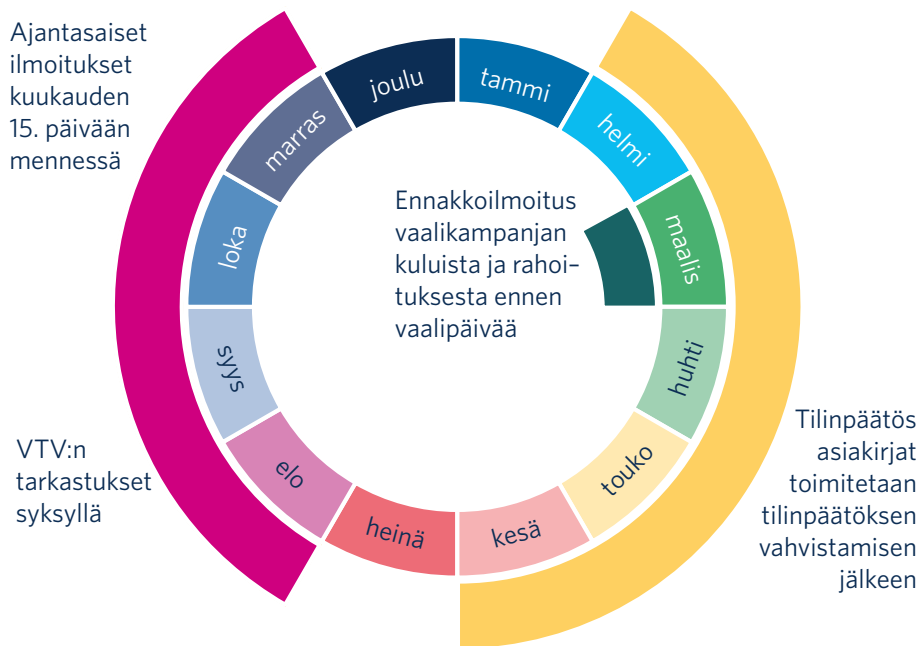
5.2 Valvonta ja havainnot vuodelta 2023

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo, että valvottavat toimittavat puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin kaikki lain edellyttämät asiakirjat.

Tarkastusvirasto tarkistaa, että asiakirjat on laadittu ohjeiden ja säädösten mukaisella tavalla ja että asiakirjojen sisältämät tiedot ovat keskenään ristiriidattomia. Lisäksi se tarkistaa, että valtionavustusta saavien yhdistysten tilintarkastajat ovat tilintarkastuskerhomuksissaan lausuneet valtionavustuksen käytöstä ja sen raportoinnista.

Tarkastusvirasto pyytää ilmoitusrekisterissä julkaistavan aineiston lisäksi valvottavilta niiden kirjanpidon ja tarkistaa, että se on järjestetty niin, että tarkastusvirasto kykenee valvomaan sen perusteella puoluelain säädösten noudattamista. Tarkastusvirasto ei tilintarkasta valvottavia, mutta voi lausua tarkastuksessa suosituksia kirjanpidon järjestämisestä.

Jos asiakirjoja ei toimiteta tarkastusvirastolle tai jos toimitetut asiakirjat ovat oleellisesti virheellisiä, tarkastusvirasto kehottaa valvottavaa korjaamaan tai täydentämään tietoja. Jos tiedoissa on epäselvyyksiä, tarkastusvirasto pyytää valvottavalta lisäselvitystä ja -tietoja. Jos valvottava ei noudata täydennys- tai korjauskehotusta tai jos se jättää kokonaan toimittamatta lakisääteiset tiedot ja asiakirjat, tarkastusvirasto voi määrätä sen täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla. Laiminlyönnin on kuitenkin oltava kokonaisuutena arvioiden olennainen, jotta uhkasakko voidaan asettaa.



Kuvio 10: Vuoden 2023 puolerahoitustarkastusten vuosikello

Puoluelain edellyttämät asiakirjat on pääosin toimitettu ilmoitusrekisteriin

Valtaosa valvottavista toimitti puoluelaisissa luetellut asiakirjat ja aineistot puolerahoituksen ilmoitusrekisteriin. Vuosittain jonkin verran asiakirjoja ja aineistoja jää kuitenkin toimittamatta tarkastusvirastoon. Haasteita on erityisesti pienpuolueilla. Toisinaan puolueiden sisäiset ristiriidat ja riitatilanteet ovat johtaneet rikosprosesseihin ja tilanteisiin, joissa valvottavalla itselläänkään ei ole aiempien vuosien aineistoja ja vaadittavia asiakirjoja hallussaan. Tällöin niitä ei ole mahdollista toimittaa tarkastusvirastolle. Toisinaan syynä on ollut se, että valvottavan omaa tilinpäätöstä ei ole vahvistettu, eikä sillä näin ollen ole lain mukaan velvollisuutta toimittaa asiakirjoja tarkastusvirastolle.

Vuoden 2023 valvonnassa tarkastusvirasto ei poikkeuksellisesti tavoittanut lainkaan Valta kuuluu kansalle r.p.:n edustajia, eikä puolue toimittanut tarkastusvirastoon yhtäkään puoluelain edellyttämää asiakirjaa tai raporttia vuodelta 2022 vaikka puoluetta on toistuvasti pyydetty toimittamaan puuttuvat asiakirjat. Puolueen valvonta jatkuu. Tarvittaessa tarkastusvirasto asettaa uhkasakon, jotta puolue toimittaisi puoluelaisissa luetellut aineistot.

Taulukko 5: Tarkastusviraston järjestelmästä vuodelta 2022 puuttuvat aineistot. Kaikki muut 155 valvottavaa ovat toimittaneet aineistonsa.

Valvottava	Tilinpäätös	Tilintarkastus- kertomus	Ajantasaisten ilmoitusten yhteenveto	Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittely, aluevaalit 2022
Kristallipuolue r.p.			X	X
Seitsemän tähden liike			X	X
Valta kuuluu kansalle r.p.	X	X	X	X

Tilinpäätösten esitystapa ja kirjanpidon erittelytarkkuus vaihtelevat

Tarkastusvirasto tarkastaa osana puolerahoituksen valvontaa valvottavien tilinpitoa ja varojen käyttöä. Kirjanpitojärjestelyistä ja tilinpäätösmenettelyistä tarkastusvirasto voi esittää suositusluonteisia huomioita. Koska yhdistyksiä edellytetään toimittamaan toiminnantarkastus tai tilintarkastus, ovat kirjanpidon järjestelyt ja tilinpäätösmenettelyt pääsääntöisesti asianmukaisesti järjestetty ja tarkastusvirasto on voinut sen perusteella valvoa puoluelain säännösten noudattamista. Yhdistysten tilintarkastajien tehtävä on tilikauden kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastus. Tilintarkastaja siis valvoo, että tilintarkastettavan kohteen tilinpäätös, kirjanpito ja toimintakertomus pitävät paikkansa eivätkä sisällä virheitä. Tilintarkastettujen kohteiden kirjanpitoa käydään läpi näin ollen kahden eri toimijan toimesta.

Aiempien vuosien tavoin valvottavien tarkastusvirastolle toimittamien tilinpäätösten sisältö ja laajuus vaihtelevat. Tarkastuksen aikana tarkastusvirasto suositti valvottavia kiinnittämään huomiota kirjanpidon erittelytarkkuuteen ja tilinpäätöksen esitystapaan. Tarkastuksessa havaittiin esimerkiksi, että valtionavustustilityksessä esitetyt tiedot eivät aina täsmänneet tilinpäätöksessä esitettyyn. Valtionavustus eli puoluetuki tulisi eritellä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä muista eristä niin, että valtionavustustilitys on mahdollista täsmäyttää kirjanpitoon sekä olennaisilta osin tilinpäätökseen.

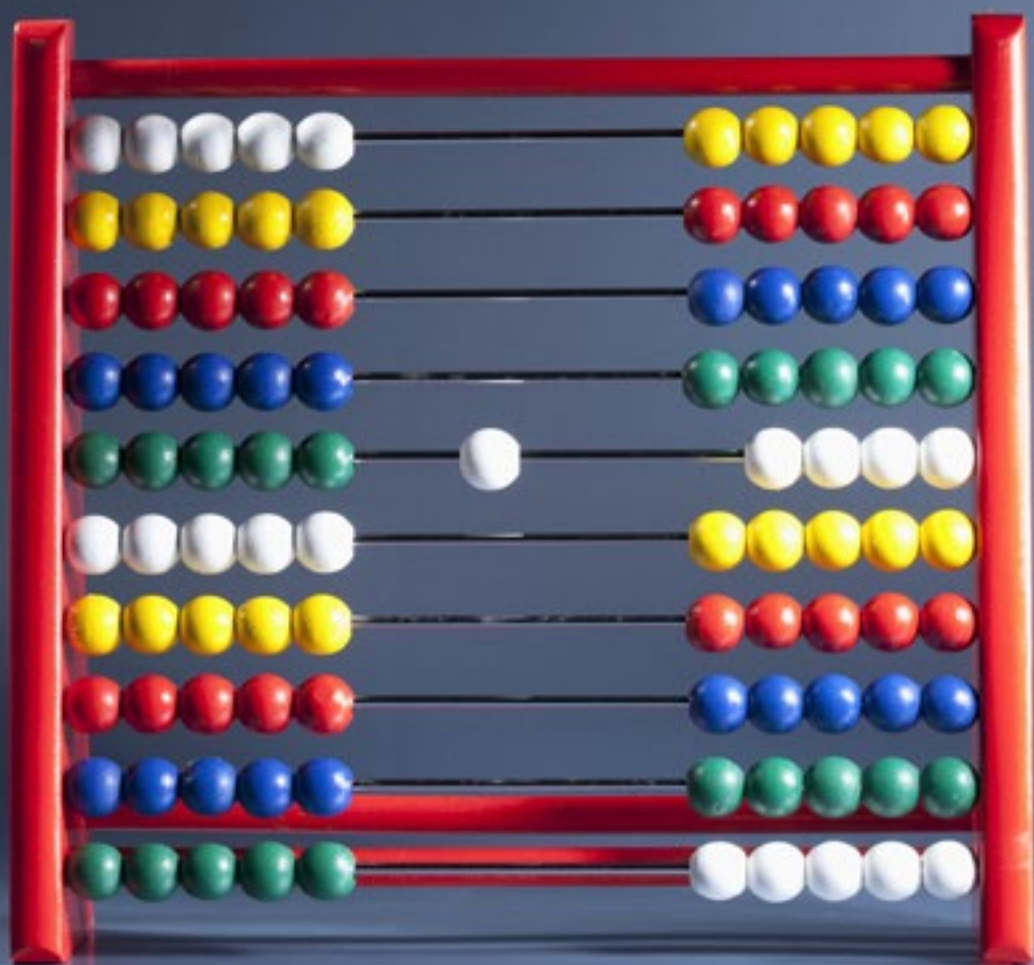
Vuoden 2023 tarkastuksessa havaittiin, että Liike Nyt r.p. oli kirjannut valtionavustuksen virheellisesti tuloslaskelmaan varsinaisen toiminnan tuotoiksi.⁵¹ Valtionavustus tulisi kuitenkin kirjata tilinpäätöksessä yleisavustuksiin. Puolueen tulee korjata toimintatapaa näiltä osin.

Perussuomalaiset r.p.:n ja Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Satakunnan piiri ry:n tilinpäätöksessä käytetyt tuloslaskelma- ja tasekaavat taas eivät olleet kaikilta osin valtioneuvoston asetuksen mukaiset.⁵² Puolueen tulee korjata toimintatapaa näiltä osin ja laatia tilinpäätös jatkossa säännösten mukaisia kaavoja käyttäen.



Valvottavien tulisi tehdä valtionavustuksen käytöstä laadittavat tilitykset huolellisemmin.

Perussuomalaisten Lapin piirin tilintarkastaja oli huomauttanut yhdistystä siitä, että sen toimintakertomus ei ollut lain edellyttämä toimintakertomus.⁵³ Lisäksi Perussuomalaisten Pohjois-Savon⁵⁴ ja Etelä-Savon⁵⁵ piirejä oli tilintarkastaja huomauttanut siitä, että niiden tilinpäätös oli valmistunut myöhässä. Valvottavien tulee korjata virheellisiä toimintatapojaan.



6 Puolueiden valtionavustus eli puoluetuki

Puoluetuki on eduskuntapuolueille maksettava valtionavustus. VTV valvoo, että puoluetukea saavat puolueet ja puolueyhdistykset noudattavat valtionavustuspäätöksen ehtoja ja että ne raportoivat tuen käytöstä valtioneuvoston asetuksen mukaisella tavalla. Puoluetuen valvonta kohdistuu tarkastettuun ajanjaksoon. Vuonna 2023 valvottiin siten vuosille 2020–2022 myönnetyn puoluetuen käyttöä.

Puoluetuen valvonta kohdistuu pääosin eduskuntapuolueisiin sekä niiden piiri- ja naisjärjestöihin. Valvonta voi ulottua myös muihin puoluetta lähellä oleviin yhteisöihin, jos puolue on avustusehtojen mukaisesti siirtänyt niille osan saamastaan valtionavustuksesta. Puoluetukea voi tietyissä tapauksissa saada myös eduskunnan ulkopuolinen puolue. Näitä tilanteita käydään läpi luvussa 1.1,

6.1 Puoluetukea saa käyttää vain avustuspäätöksessä määriteltyyn toimintaan

Puoluetuen myöntää valtioneuvosto valtion talousarvion pohjalta. Se jaetaan eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden eduskuntavaaleissa saamiensa kansanedustajapaikkojen lukumäärään suhteutettuna.⁵⁶ Puolueiden pitää hakea puoluetukea, eli sitä ei makseta automaattisesti. Hakemukset toimitetaan vuosittain valtioneuvoston kansliaan, joka myös maksaa avustuksen. Kanslia julkistaa valtionavustuspäätöksen vuosittain verkkosivuillaan.⁵⁷

Puoluetuki on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Puolueen on käytettävä saamastaan avustuksesta viisi prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava viisi prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan. Puolueen tulee käyttää piirijärjestöjen toimintaan osoitettu osuus puoluetuesta itse päättämänsä jakosuhteen mukaisesti niille piireille, jotka se on ilmoittanut puoluetukihakemuksessaan. Piireille tarkoitettu osuus puoluetuesta tulee siirtää avustusvuoden aikana.⁵⁸

Puolue voi käyttää naisten poliittiseen toimintaan osoitetun viiden prosentin avustusosuuden joko puolueen omaan naisten poliittiseen toimintaan tai siirtää avustusosuuden osin tai kokonaan naisten poliittista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle, jonka se on nimennyt tukihakemuksessaan. Naisten toimintaan tarkoitettu osuus tulee siirtää naisjärjestölle avustusvuoden aikana.⁵⁹

Puoluetukea on mahdollista siirtää eteenpäin käytettäväksi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä mainitun tahon omaan toimintaan jollekin toiselle yhteisölle. Avustuksen saajan on käytettävä siirretty avustus alkuperäisen valtionavustuspäätöksen ehtojen mukaisesti.⁶⁰



Puoluetuki on tarkoitettu puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen.

Puoluelaisissa on säädetty puolueille sekä avustuspäätöksessä tarkoitetuille yhdistyksille tuen valvontaan liittyviä velvollisuuksia. Samat määräykset ja velvoitteet koskevat niin emopuoluetta kuin puoluetukipäätöksessä mainittuja puolueyhdistyksiä. Puoluetukea saavat puolueet ja puolueyhdistykset ovat kirjanpitovelvollisia, ja niillä on oltava tilintarkastaja. Tilintarkastajan tehtäviin kuuluu lausua siitä, onko avustuksen saaja noudattanut toiminnassaan puoluetuen ehtoja.

Jos puoluetuen saaja laiminlyö tukiehtoja ja laissa säädettyjä velvoitteitaan, tarkastusvirasto voi määrätä, että puoluetuen maksu lopetetaan ja jo maksettu tuki peritään takaisin siten kuin takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslaissa.⁶¹ Maksaminen voidaan kuitenkin määrätä lopetettavaksi tai jo maksettu avustus kokonaan tai osittain takaisin perittäväksi myös puolueelta, joka olennaisesti laiminlyö tämän lain mukaan sille kuuluvan velvollisuuden. Jos velvollisuuden laiminlyöjä on avustuspäätöksessä tarkoitettu muu yhdistys, avustuksen maksamisen lopettaminen tai takaisinperintä saa koskea vain sille osoitettua avustuksen osaa.⁶²

6.2 Puolue voi siirtää saamaansa valtionavustusta toiselle yhdistykselle, mutta siirrosta pitää tehdä sopimus

Puolueet voivat siirtää osan saamastaan valtionavustuksesta toiselle yhdistykselle, lähiyhdistykselle, säätiölle tai osakeyhtiölle. Puolueiden pitää valtionavustuslain mukaan tehdä avustuksen saajan kanssa sopimus valtionavustuksen siirrosta ja käytöstä. Sopimuksella avustuksen saaja sitoutuu noudattamaan valtionavustusehtoja sekä valtionavustuslakia. Sopimus pitää tehdä sekä valtionavustuspäätöksessä mainittujen piiri- ja naisjärjestöjen että muiden tahojen kanssa.

Valtionavustuspäätöksen ehdoissa todetaan, että jos puolue siirtää sille myönnettyä avustusta käytettäväksi muuhun kuin puolueen omaan toimintaan, puolueen on tehtävä avustusta käyttävän tahon kanssa valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin mukainen sopimus. Siinä sovitaan valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista noudattaen avustuspäätöksen ehtoja. Sopimus ei siis saa sisältää ehtoja, jotka poikkeavat valtionavustuspäätöksessä lausutuista ehdoista.



Kuvio 11: Puoluetuen jakautuminen ja puoluetuen siirto

Tekemällä avustusta saavan tahon kanssa sopimuksen puolueet huolehtivat omalta osaltaan, että avustusta vastaanottava taho sitoutuu noudattamaan mitä valtionavustuspäätöksessä ja valtionavustuslaissa lausutaan valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja ehdoista. Muuhun kuin omaan toimintaan osoitetun avustuksen käytön tulee noudattaa alkuperäisiä valtionavustuspäätöksen ehtoja.

Puoluetukea ei saa siirtää suoraan yksittäiselle ehdokkaalle, ehdokkaan tukiryhmälle tai muulle yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivalle yhteisölle, sillä niiden toiminnan ei katsota täyttävän avustuksen alkuperäisiä myöntämisehtoja. Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä tai muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö käsitetään vaalirahoituslaissa yhdeksi kokonaisuudeksi.⁶³ Niiden kaikkien tarkoitus on tukea yksinomaan yhden ehdokkaan kampanjaa ja pyrkiä varmistamaan ehdokkaan menestys vaaleissa, eikä se siten ole puolueen poliittista toimintaa tai puolueen tiedotustoiminnan tai viestinnän tukemista. Lisäksi tilanteessa, jossa ehdokas vastaanottaa valtionavustusvaroja, hän itseasiassa vastaanottaa kampanjaansa tukea laissa erikseen kielletyltä taholta. Vaalirahoituslaissa kielletään ehdokkaita vastaanottamasta tukea vaalikampanjaan valtiolta, hyvinvointialueelta, hyvinvointiyhtymältä, kunnalta tai näiden liikelaitoksilta ja määräysvallassa olevilta yhtiöiltä.⁶⁴

Puolueiden valtionavustuksen eli puoluetuen ehdot

Puolueiden valtionavustuksen käytölle asetetaan ehtoja valtioneuvoston vuosittaisessa avustuspäätöksessä sekä puoluelaisissa ja valtionavustuslaissa. VTV valvoo ehtojen noudattamista.

1. Avustuksen käyttötarkoitus: Puoluetukea saa käyttää vain puolueen poliittisen toiminnan sekä viestinnän ja tiedotustoiminnan tukemiseen.
2. Piirijärjestöille ja naisten toimintaan korvamerkitty osuus: Puoluetuesta 5 prosenttia on ohjattava puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja toinen 5 prosenttia naisten poliittiseen toimintaan. Puolueen on avustushakemuksessaan lueteltava piiri- ja naisyhdistykset, joille se aikoo siirtää korvamerkittyä tukea. Nais- ja piirijärjestöjen pitää käyttää saamansa avustus alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisesti puolueen poliittisen toiminnan ja viestinnän tukemiseen, ja avustuksen siirrosta on tehtävä sopimus.
3. Avustuksen siirtäminen yhdistykselle, lähiyhteisölle tai osakeyhtiölle: Puolue voi siirtää osan saamastaan puoluetuesta piiri- ja naisjärjestöjen ohella kolmansille tahoille. Avustusta voi siirtää yhdistyksille, osakeyhtiöille tai puolueiden lähiyhteisöille. Myös siirretty avustus pitää käyttää alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisesti puolueen poliittisen toiminnan ja viestinnän tukemiseen.⁶⁵
4. Sopimus avustuksen siirrosta: Kun puolue siirtää valtionavustusta piiri- ja naisjärjestöille ja kolmansille tahoille, sen pitää tehdä avustuksensaajan kanssa sopimus avustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista. Tarkastusvirasto suosittaa tekemään uudet sopimukset joka raportointivuodelle⁶⁶. Sopimukset tulee toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle.
5. Tilitys valtionavustuksen käytöstä: Puolueiden sekä valtionavustuspäätöksessä mainittujen piiri- ja naisjärjestöjen pitää toimittaa vuosittain tilitys valtionavustuksen käytöstä VTV:lle. Tilityksessä pitää ilmoittaa, kuinka paljon avustusta on saatu raportointivuonna, kuinka paljon avustusta on siirretty edelleen muille yhdistyksille ja yhteisöille, miten omaan käyttöön jäänyttä avustusta on käytetty ja kuinka paljon käyttämätöntä avustusta siirryy seuraavalle raportointivuodelle. Tilitys tehdään valmiilla lomakkeella puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin.⁶⁷

Väärinkäytökset

Jos puoluetukea käytetään avustusehtojen vastaisesti, VTV voi määrätä puolueen palauttamaan valtiolle väärin käyttämänsä avustuksen tai että avustuksen maksu puolueelle keskeytetään. Avustus peritään takaisin puolueelta, vaikka väärinkäytös olisi tapahtunut toisen yhdistyksen tai yhteisön toiminnassa.⁶⁸

6.3 Valvonta ja havainnot vuodelta 2023

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo puoluetuen käyttöä. Sen valvontavaltuudet ulottuvat valtionavustuspäätöksessä mainittujen emopuolueen ja puolueyhdistysten lisäksi kaikkiin yhteisöihin, joihin puolue on siirtänyt valtionavustusta.⁶⁹

Tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa puoluetukea saaneiden puolueiden ja puolueyhdistysten tilinpitoa ja varojen käyttöä, jotta se voi varmistaa, että ne ovat noudattaneet valtionavustusehtoja ja valtionavustuslakia. Avustusehdot käyvät ilmi valtioneuvoston puoluetukea koskevasta valtiosavustuspäätöksestä.

Puolueiden ja puolueyhdistysten on tarkastusta varten toimitettava tarkastusvirastoon tilitys valtionavustuksen käytöstä sekä tilinpäätösasiakirjansa. Lisäksi tarkastusvirastolle toimitetaan kaikki valtionavustus sopimukset, jotka puolueet ja puolueyhdistykset ovat tehneet tuen käytöstä ja eteenpäin siirtämisestä. Asiakirjojen toimittamisvelvollisuutta käsitellään luvussa 5.

Valtionavustustilityksissä ja valtionavustuksen siirtämisessä puolueelta sen jäsenyhdistyksille oli puutteita

Tarkastusvirasto on selvittänyt puoluetukea vastaanottaneiden valvottavien valtionavustuksen tilitysmenettelyjä. Tarvittaessa se on pyytänyt valvottavia korjaamaan tilityksiä tai antamaan menettelystään lisätietoja. Puoluetukea saavien valvottavien tehtävä on raportoida tuen käytöstä vuosittain tehtävillä tilityksillä. Tarkastusvirasto valvoo tilitysten tietosisältöä käymällä läpi valvottavien tilinpäätökset ja kirjanpitoa varmistaakseen tilitysten tietosisällön oikeellisuutta.

Vuoden 2023 valvonnassa havaittiin aiempien vuosien tapaan, että puolueiden puoluejärjestöille siirtämät avustukset poikkesivat puolueen valtionavustustilityksessä niistä määristä, jotka avustuksen saajat ilmoittivat vastaanotetuiksi omista tilityksissään. Puolueiden ja puoluejärjestöjen välisissä tilityksissä oli eroja Vasemmistoliitto r.p.:lla, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.:lla, Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.:lla sekä Perussuomalaiset r.p.:lla.⁷⁰

Valvottavat saavat usein tileilleen myös muita avustuksia, esimerkiksi valtuustotukia, joita kunnat ja hyvinvointialueet maksavat valtuustoryhmille.⁷¹ Lisäksi emopuolueet maksavat yhdistyksilleen omia avustuksiaan. Tarkastuksissa on havaittu, että puolueyhdistykset eivät usein seuraa riittävän tarkasti eri avustusmuotoja kirjanpidossa tai tilinpäätöslaskelmissä (tase- tai tuloslaskelma). Tästä syystä asiakirjoista on toisinaan jälkikäteen vaikea todentaa, miten valvottava on käyttänyt puoluetukea.

Valvottavien on kiinnitettävä enemmän huomiota valtionavustuksen käytön seurantaan ja sen dokumentointiin. Niiden tulee seurata valtionavustuksen käyttöä myöntövuoden jälkeenkin huolellisesti. Vuoden 2023 valvonnassa havaittiin, että Perussuomalaiset r.p. oli vuoden 2022 valtionavustustilityksessään ilmoittanut siirtävänsä käyttämättä jääneen osuuden valtionavustuksesta seuraavalle vuodelle. Puutteellisen seurannan vuoksi tarkastuksessa ei kuitenkaan voitu varmistua siitä, pitikö ilmoitettu summan paikkansa. Perussuomalaiset r.p.:n tulee toimittaa selvitys siitä, miten se seuraa valtionavustuksen käyttöä ja dokumentoi valtionavustustilityksensä, jotta tarkastuksessa on jatkossa mahdollista luotettavasti todeta, ovatko puolueen valtionavustustilityksen tiedot oikeat ja riittävät.⁷²

Puolueen ja valvottavan yhdistyksen tulee kyetä todentamaan jälkikäteen, että se on käyttänyt puoluetukea ehtojen mukaisesti.



Valvottavien on kiinnitettävä huomiota valtionavustuksen käyttöön ja sen dokumentointiin yhä enemmän. Niiden tulee kyetä todentamaan vuosittain, että puoluetuki on käytetty valtionavustuspäätöksessä, valtionavustuslaissa ja valtion talousarviossa mainittujen ehtojen mukaisesti.

Jos puolueet eivät kykene dokumentoimaan valtionavustuksen käyttöä asianmukaisesti tai tarkastusvirasto havaitsee avustusehtojen vastaista puoluetuen käyttöä, se voi määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi ja jo maksetun avustuksen tai sen osan perittäväksi takaisin.

Taulukko 6: Valtionavustukset puolueille vuonna 2022

Puolue	Tilityksen mukaan jäljellä 31.12.2021	Myönnetty 2022	Siirretty edelleen	Tilityksen mukaan jäljellä 31.12.2022
KOK	0,00 €	6 770 650,00 €	2 338 357,00 €	0,00 €
LIIK	0,00 €	178 175,00 €	18 818,00 €	0,00 €
PS	2 118 022,16 €	6 948 825,00 €	1 286 627,19 €	2 335 101,44 €
RKP	0,00 €	1 603 575,00 €	480 800,00 €	0,00 €
KESK	582 005,52 €	5 523 425,00 €	2 085 430,00 €	0,00 €
KD	159 723,70 €	890 875,00 €	282 837,72 €	10 429,40 €
SDP	0,00 €	7 127 000,00 €	2 539 999,98 €	0,00 €
VAS	774 021,00 €	2 850 800,00 €	611 453,96 €	0,00 €
VIHR	0,00 €	3 563 500,00 €	445 928,99 €	100 838,58 €
Yhteensä	3 633 772,38 €	35 456 825,00 €	10 077 252,84 €	2 446 369,42 €

Valtionavustusta oli käytetty ehtojen vastaisesti

Puoluetuki on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen.

Puolueen ja valvottavan yhdistyksen tulee kyetä todentamaan jälkikäteen, että se on käyttänyt puoluetuen ehtojen mukaisesti. Tästä syystä, niiden tulee seurata valtionavustusta taloudenhoidossaan varsin yksityiskohtaisella tasolla ja laatia sen käytöstä vuosittainen selvitys tarkastusvirastolle. Puoluetuen käytön ehdoista määrätään valtion talousarviossa, valtionavustuslaissa, puolueloissa sekä valtionavustuspäätöksessä.

Vuoden 2023 valvonnassa havaittiin, että valtionavustuksella katettuihin PS Naiset-lehden kuluihin sisältyi yksi henkilökohtaiseksi kuluksi katsottava meno, joka ei täyttänyt valtionavustuspäätöksessä valtionavustuksen käytölle asetettuja kriteereitä. Perussuomalaiset r.p. palautti ehtojen vastaisesti käytetyn osuuden valtionavustuksesta vapaaehtoisesti.⁷³

Puolueet voivat käyttää valtionavustusta myös vaalien aikaan puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tarkastusvirasto kuitenkin katsoo, että valtionavustuksen siirtäminen suoraan yksittäiselle ehdokkaalle, ehdokkaan tukiryhmälle tai muulle yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivalle yhteisölle ei täytä avustuksen alkuperäisiä myöntämisehtoja.

Vuoden 2022 valvonnassa havaittiin yksittäinen tapaus, jossa Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri oli siirtänyt valtionavustusta vaalitukena ehdokkaiden tukiyhdistyksille tai -ryhmille. Tarkastusvirasto katsoi tuolloin, että tuen käyttö ei vastannut avustuksen ehtoja.⁷⁴ Perussuomalaiset r.p. palautti vuonna 2023 kyseisen, avustusehtojen vastaisesti käytetyn 15 000 euron summan valtioneuvoston kanslialle.

Puoluetuesta 5 prosenttia on tarkoitettu naisten poliittiseen toimintaan

Puoluetuki on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tukiehtojen mukaan puolueen on käytettävä saamastaan avustuksesta viisi prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava viisi prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan.

Puolue voi käyttää naisten poliittiseen toimintaan osoitetun viiden prosentin avustusosuuden joko puolueen omaan naisten poliittiseen toimintaan tai siirtää sen osin tai kokonaan puoluetukihakemuksessa ilmoitetulle naisten poliittista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle. Naisten toimintaan tarkoitettu osuus puoluetuesta tulee siirtää avustusvuoden aikana. Sen täytyy kuitenkin varmistaa, että naisten toimintaan tarkoitettu valtionavustus käytetään ehtojen mukaiseen toimintaan. Myös avustuksen käyttö pitää dokumentoidaan yksityiskohtaisesti, jotta jälkikäteen voidaan todeta, täyttääkö käyttö valtionavustuksen naisten toimintaan ohjattavalle osuudelle asetetut kriteerit.

Puolueet ovat järjestäneet naistoiminnan eri tavoin. Esimerkiksi Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p:n Sosialidemokraattiset Naiset -niminen rekisteröimätön yhdistys toimii puolueen osana. Kyseisellä rekisteröimättömällä yhdistyksellä on oma pankkitili ja kirjanpito. Myöskään Vasemmistoliiton naistoimintaa hoitava Vasemmistonaiset ei ole rekisteröity yhdistys vaan verkosto ja käytännössä osa puolueen omaa toimintaa. Näiden puolueiden valtionavustustilityksissä ilmoitettuja, naisjärjestöille edelleen siirrettyjä summia ei siis ole siirretty puolueen ulkopuoliselle organisaatiolle, vaan kyseiset summat sisältyvät puolueen omaan kirjanpitoon. Muut puolueet ovat järjestäneet naisten toiminnan erilliseen naisjärjestöön, joille ne siirtävät naisten toimintaan tarkoitettua osuuden valtionavustuksesta. Nämä naisjärjestöt raportoivat valtionavustuksen käytöstä puolueesta erillään.

Vuoden 2023 valvonnassa havaittiin, että Perussuomalaiset r.p. käytti valtionavustuksen naisten toimintaan tarkoitettua osuutta puolueen PS Naiset -lehden julkaisuun. Tarkastuksessa havaittiin, että PS Naiset -lehden julkaisuun käytettyä puoluetukea oli käytetty avustusehtojen vastaisesti. Kyseisen erän vuoksi (99 euroa) puolueen naisten toimintaan käytettävä 5 prosentin osuus ei täyty vuodelta 2023.⁷⁵

Tarkastusviraston näkemyksen mukaan nykyinen säädöspohja sallii varsin kirjavien tapojen käyttäen erityisesti naisten poliittiseen toimintaan osoitettua osuutta valtionavustuksesta. Tarkastusvirasto katsoo, että säädöspohjaa tulisi näiltä osin selkiyttää. Valtion talousarviossa ja puoluetukipäätöksessä tulisi määritellä yksityiskohtaisemmin, mitä puolueen

Puolueet ovat järjestäneet naistoiminnan eri tavoin. Osalla on erillinen naisyhdistys, toissa naiset toimivat emopuolueen puitteissa.



omalla naisten poliittisella toiminnalla tarkoitetaan. Siten varmistetaan, että avustuksen käyttäminen ja siirtäminen edelleen ymmärretään yksiselitteisesti ja että valtionavustustilitykset ovat keskenään vertailukelpoisia. Selkeä ja yksiselitteinen säännöspohjaa turvautuu myös puolueiden välisen yhdenvertaisuuden.

Valtionavustuksen siirtämisestä puolueelta puolueyhdistykselle täytyy tehdä sopimus joka vuosi

Valtionavustuspäätöksen ehdoissa todetaan, että jos puolue siirtää sille myönnettyä avustusta käytettäväksi muuhun kuin puolueen omaan toimintaan, puolueen on tehtävä avustusta käyttävän tahon kanssa valtionavustuslain mukainen sopimus. Tekemällä avustusta saavan tahon kanssa sopimuksen puolueet huolehtivat omalta osaltaan, että avustusta vastaanottava taho sitoutuu noudattamaan mitä valtionavustuspäätöksessä ja valtionavustuslaissa lausutaan valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja ehdoista. Muuhun kuin omaan toimintaan osoitetun avustuksen käytön tulee noudattaa alkuperäisiä valtionavustuspäätöksen ehtoja.

Tarkastuksessa havaittiin aiempien vuosien tavoin, että kaikki tarkastuskohteet eivät olleet tehneet valtionavustuslain mukaisia sopimuksia puoluetuen siirtämisestä eteenpäin, ja joistain sopimuksista puuttui allekirjoituksia.⁷⁶ Valvottavien tulee korjata havaittuja puutteita sopimusmenettelyissään.

Osa puolueista ja piirijärjestöistä on tehnyt vaalikausittaisia tai toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia valtionavustuksen siirtämisestä eteenpäin. Valtionavustuspäätöksiä tehdään kuitenkin vuosittain tai vaalikauden vaihtuessa jopa kaksi kertaa vuodessa. Toistaiseksi voimassa olevissa ja vaalikausittaisissa sopimuksissa piilee riski, että sopimusehdot eivät sopimuskauden loppupuolella enää vastaa ajantasaisen valtionavustuspäätöksen ehtoja. Tarkastusvirasto suosittelee, että puolueet ja puolueyhdistykset tekisivät valtionavustus sopimukset vuosittain.

Tilintarkastuskertomuksista puuttui puoluelain mukaisia lausumia

Puoluetukea saavan puolueen ja valtionavustuspäätöksessä mainitun puolueyhdistyksen tilintarkastajan on lausuttava tilintarkastuskertomuksessaan, onko tarkastuskohde noudattanut valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja. Tilintarkastajan pitää lausua myös, onko hänen tarkastamansa puolue tai yhdistys noudattanut puoluelain rahoitussäännöksiä ulkopuolisesta tuesta ja tukirajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta tarkastusvirastoon. Puoluelain säännöksiä sovelletaan valtionavustusta saavan puolueen ja avustuspäätöksessä mainitun yhdistyksen sekä lähiyhteisön tilintarkastukseen. Säännöksiä ei sovelleta puolueisiin, jotka eivät saa valtionapua.



Tarkastusvirasto suosittelee tekemään sopimukset valtionavustuksen siirrosta ja käytöstä vuosittain.

Puoluetuen valvonnassa havaitaan vuosittain, että yksittäisistä tilintarkastuskertomuksista puuttuu puoluelain edellyttämä tilintarkastajan lausuma. Vuoden 2023 valvonnassa kahden valvottavan tilintarkastuskertomuksesta puuttui puoluelain edellyttämät lausumat.⁷⁷ Koska tilintarkastajien tulee lausua valtionavustuksen käytöstä ja sen raportoinnista, tulisi heillä olla käytössään jo tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä tilitykset valtionavustuksen käytöstä. Puolueiden ja puolueyhdistysten tulisikin huolehtia, että ne toimittavat vaadittavat tilitykset ja tarkastusaineiston hyvissä ajoin tilintarkastajien käyttöön.



7 Valvontavaltuuksien rajoitukset sekä vaalirahoituksen uudistustarpeet

Tarkastusvirasto valvoo vaali- ja puoluerahoitusta sille suotujen toimivaltuuksien puitteissa. Käytännön valvontatyössä on kuitenkin havaittu, että viraston nykyisissä valvontavaltuuksissa on sellaisia puutteita, jotka hankaloittavat valvontaan liittyvien tehtävien tarkoituksenmukaisesta hoitamista. Puutteet voivat siksi merkittäväällä tavalla rajoittaa vaali- ja puoluerahoituksen avoimuuden toteutumista lainsäädännön tavoitteiden tarkoitamalla tavalla.

Vaalikaudella 2019–2023 valmisteltiin puolue- ja vaalirahoituslainsäädännön uudistusta (HE 254/2022). Lakiesitys raukesi, sillä sitä ei ehditty käsitellä ennen kevään 2023 eduskuntavaaleja, ja puolue- ja vaalirahoitusvalvonnan kannalta keskeiset lakimuutokset jäivät tekemättä.

7.1 Valvonta ulottuu vain pieneen osaan puolueyhdistyksiä

Tarkastusviraston valvottavia ovat puoluelain perusteella ainoastaan puolueet, avustus päätöksessä mainitut yhteisöt ja puolueiden lähiyhteisöt. Valvottavia oli vuonna 2023 yhteensä 158. Rajaus jättää valvonnan ulkopuolelle suurimman osan puolueyhdistyksistä. Eräiden arvioiden mukaan Suomessa toimii jopa 6 000 puolueorganisaatiota. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan valvontatehtävä tulisi laajentaa koskemaan myös paikallisyhdistyksiä.

7.2 Vertailutiedot tehostaisivat valvontaa

Velvollisuus toimittaa tietoja puolueiden rahoituksesta koskee ainoastaan valvottavia (eli rekisteröityjä puolueita, puolueiden lähiyhteisöjä ja puoluetukipäätöksessä lueteltuja puolueyhdistyksiä), eikä tarkastusvirastolla ole oikeutta vaatia selvityksiä ja lisätietoja kolmansilta tahoilta. Näin tarkastusvirastolla ei ole käytännössä oikeuksia vaatia tai kerätä vertailutietoja, joista se voisi tarkistaa sille toimitettujen tietojen ja ilmoitusten oikeellisuuden.

Tarkastusvirasto on nostanut raporteissaan esille rajalliset tietojensaantioikeutensa. Nykytilanteessa tarkastusvirastolla ei ole oikeuksia saada lisätietoja puolueille tukea antaneilta ja palveluita tai tuotteita toimittaneilta tahoilta. Myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ETYJ ja eduskunnan tarkastusvaliokunta ovat jo pitkään kiinnittäneet huomiota tarkastusviraston rajallisiin tietojensaantioikeuksiin. Rajalliset tietojensaantioikeudet estävät tehokkaan valvonnan. Se on myös osaltaan luonut tilanteen, jossa esimerkiksi yksittäisellä mediayhtiöllä voi olla enemmän tietoa puolueiden vaalikampanjoiden suuruudesta kuin valvovalla viranomaisella.

7.3 Sanktiot puoluelain rikkomuksista ovat vähäisiä

Puoluelain 8 b §:ssä on kuvattu puolueiden rahoituksen vastaanottamiseen liittyviä rajoituksia ja lueteltu tahoja, joilta on kiellettyä vastaanottaa rahoitusta. Rajoitusten rikkomisesta ei ole kuitenkaan säädetty sanktioita eikä rajoitusten valvonta kuulu tarkastusviraston valvontakokonaisuuteen vaan niin sanotun poliittisen vastuun piiriin. Nykyisen lainsäädännön puitteissa puolueiden ei esimerkiksi tarvitse palauttaa tukisuoritusta, jonka on antanut laissa erikseen kielletty taho.

7.4 Uhkasakon käyttömahdollisuuksien rajaaminen estää tehokkaan valvonnan

Nykyisessä lainsäädännössä ainoa sanktioon rinnastuva keino tehostaa toimeenpanoa on mahdollisuus määrätä uhkasakko, mutta sen käyttöä on rajattu tiukasti. Tarkastusvirasto voi sakon uhalla velvoittaa valvottavan täyttämään velvollisuutensa, jos asiakirjoja tai tietoja ei ole viraston kehotuksesta huolimatta toimitettu, korjattu tai täydennetty tai niiden oikeellisuutta ja riittävyttä selvitetty ja laiminlyönti on kokonaisuutena arvioiden olenainen.

Tähän lain muotoiluun liittyy kuitenkin ongelmia. Esimerkiksi puoluelain 9 d §:n mukaan puolueen asiakirjat ja tiedot toimitetaan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun puolueen tilinpäätös on vahvistettu. Myös lähiyhteisöksi ilmoitettu yhteisö tai säätiö toimittaa lain mukaiset tiedot kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tilinpäätös on vahvistettu. Vastaavasti valtionavustuspäätöksessä mainitun yhdistyksen asiakirjat ja tiedot toimitetaan yhden kuukauden kuluessa yhdistyksen tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Käytännön valvontatyössä on havaittu, että tilanteessa, jossa valvottavat eivät ole vahvistaneet tilinpäätöstään, ei tarkastusvirasto voi edellyttää valvottavia sakon uhalla toimittamaan tietoja tarkastusvirastolle. Valvontakohteiden on siis mahdollista viivyttää tai jopa estää valvonnan kohdistumista niiden toimintaan olemalla vahvistamatta tilinpäätöstään. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan lakia tulisi täydentää niin, että sillä olisi mahdollisuus vaatia lisätietoja valvottavilta kohteilta niiden vastaanottamasta ulkopuolisesta rahoituksesta (tiliotteet tai kirjanpito) tilanteessa, jossa ne eivät vahvistaisi tilinpäätöstään. Lisätiedot tulisi toimittaa uhkasakon nojalla.



Valvottavat voivat viivyttää ja jopa vältellä puoluerahoitusvalvontaa jättämällä tilinpäätöksensä vahvistamatta.

7.5 Lainanantajien nimet tulisi julkistaa

Nykyinen lainsäädäntö ei velvoita julkistamaan lainanantajan nimeä, vaikka laina olisi huomattava. Lainan määrää ei myöskään rajoiteta. Lainan antaminen mahdollistaa poliittisen rahoituksen piilottamisen julkisuudelta ja nykyisten säännösten kiertämisen. Puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä lisäisi se, että lainoja antaneiden nimet julkistettaisiin. Näin tuotaisiin julkisuuteen sellaiset lainanantajat, joiden kohdalla on mahdollista ajatella syntyvän sidonnaisuuksia.

Tarkastusvirasto katsookin, että puolueille, lähiyhteisöille ja avustuspäätöksessä mainituille puolueyhdistyksille lainaa antaneiden nimet tulisi julkistaa, jos lainamäärä on vähintään 1 500 euroa. Lainaa antaneista tahoista tulisi jatkossa tehdä ajantasaisia ilmoituksia. Rahoituslaitoksen antaman lainan osalta riittäisi tieto, että lainan antaja on rahoituslaitos.

7.6 Vaalirahoitus: Erikseen ilmoitettavan tuen alarajaa pitäisi laskea tai poistaa kokonaan oikeushenkilöiltä

Tarkastusvirasto ehdotti vaalikaudella 2019–2023 puolue- ja vaalirahoituslain uudistuksen yhteydessä, että oikeushenkilöiden nimen julkistamiseen vaadittavaa tuen alarajaa lasketaan. Ehdotus karsiutui lainvalmistelun aikana, mutta tarkastusvirasto pitää sitä edelleen merkittävänä muutostarpeena. Ehdotus olisi edelleen perusteltua huomioida, koska julkistamisvelvollisuuden kohdistuessa vain oikeushenkilöihin siihen ei liity ongelmia yksityisyyden suojan näkökulmasta. Valvontakäytännön perusteella alarajan laskeminen kuitenkin toisi paljon lisää avoimuutta sekä poliittisen rahoituksen lähteisiin että siinä esiintyviin sääntöjenvastaisuuksiin. Ja mikä tärkeintä, poliittinen rahoitus olisi näin entistä läpinäkyvämpää.

Liite 1: Puoluerahoitustarkastukset vuonna 2023

Tarkastetut organisaatiot	Tarkastusajankohta
Avoin puolue r.p.	23.8.2023
Kaakkois-Suomen Vasemmisto ry	29.9.2023
Kainuun Vasemmisto ry	4.9.2023
Kansallinen Kokoomus r.p.	11.9.2023
Keskustan Etelä-Savon piiri ry	25.8.2023
Keskustan Kainuun piiri ry	15.9.2023
Keskustan Lapin Piiri ry	21.9.2023
Keskustan Peräpohjolan piiri ry	21.9.2023
Keskustan Pohjois-Pohjanmaan piiri ry	5.9.2023
Keskustan Pohjois-Savon piiri ry	28.9.2023
Keskustan Satakunnan piiri ry	26.9.2023
Kristallipuolue r.p.	30.8.2023
Lapin Kokoomus ry	26.9.2023
Lapin Sosialidemokraattinen Piiri r.y.	19.9.2023
Lapin Vihreät ry, Lappi Ruonát rs	19.9.2023
Liike Nyt r.p.	18.9.2023
Liike Nyt Varsinais-Suomen piiri ry	21.8.2023
Liikkeen Naiset ry	21.9.2023
Oulun Sosialidemokraattinen Piiri ry	5.9.2023
Oulun vaalipiirin Vihreät ry	6.9.2023
Perussuomalaiset r.p.	5.9.2023
Perussuomalaisten Etelä-Savon piiri ry	1.9.2023

Tarkastetut organisaatiot	Tarkastusajankohta
Perussuomalaisten Kainuun piiri ry	15.9.2023
Perussuomalaisten Lapin piiri ry	28.9.2023
Perussuomalaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri ry	6.9.2023
Perussuomalaisten Pohjois-Savon piiri ry	29.9.2023
Perussuomalaisten Satakunnan piiri ry	18.9.2023
Pohjois-Pohjanmaan kansallissäätö sr	14.9.2023
Pohjois-Pohjanmaan Kokoomus ry	13.9.2023
Pohjois-Pohjanmaan Vasemmisto ry	4.9.2023
Satakunnan Kokoomus ry	26.9.2023
Satakunnan Sosialidemokraatit ry	25.9.2023
Satakunnan Vasemmistoliitto ry	3.10.2023
Satakunnan Vihreät ry	18.9.2023
Sinimusta Liike r.p.	12.9.2023
Suomen Keskusta r.p.	2.10.2023
Suomen Kommunistinen Puolue r.p.	7.9.2023
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.	4.9.2023
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Etelä-Savon piiri ry	1.9.2023
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Keski-Pohjanmaan piiri ry	18.8.2023
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Lapin piiri ry	20.9.2023
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Savon piiri ry	28.9.2023
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Satakunnan piiri ry	19.9.2023
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun piiri ry	28.9.2023
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	18.9.2023
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	27.9.2023

Tarkastetut organisaatiot	Tarkastusajankohta
Svenska folkpartiets Samkrets rf	4.9.2023
Valta kuuluu Kansalle r.p. (nykyisin Valta kuuluu Kristukselle r.p.)	Ei voitu suorittaa
Vapauden liitto r.p.	19.9.2023
Vasemmistoliiton Lapin Piiri ry	26.9.2023
Vasemmistoliitto r.p.	25.9.2023
Vihreä liitto r.p	11.9.2023

Liite 2: Eduskuntapuolueet, valtionavustus- päätöksessä mainitut puolueyhdistykset sekä puolueiden lähiyhteisöt

Kansallinen Kokoomus r.p.

Puolueyhdistykset

Helsingin Kokoomus ry
Hämeen Kokoomus ry
Kaakkois-Suomen Kokoomus ry
Keski-Suomen Kokoomus ry
Lapin Kokoomus ry
Pirkanmaan Kokoomus ry
Pohjanmaan Kokoomus ry
Pohjois-Pohjanmaan Kokoomus ry
Satakunnan Kokoomus ry
Savo-Karjalan Kokoomus ry
Uudenmaan Kokoomus ry
Varsinais-Suomen Kokoomus ry
Kokoomuksen naisten liitto ry

Lähiyhteisöt

Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun Säätiö sr
Kansallissäätiö sr
Lillträskin Kursikeskussäätiö sr
Pirkanmaan Kansallissäätiö sr
Pohjois-Pohjanmaan Kansallissäätiö sr
Snellman-Säätiö sr
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr

Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p.

Puolueyhdistykset

Finlands Svenska Socialdemokrater rf
Helsingin Sosialidemokraatit ry
Hämeen Sosialidemokraatit ry
Kaakkois-Suomen Sosialidemokraatit ry
Lapin Sosialidemokraattinen Piiri ry
Oulun Sosialidemokraattinen Piiri ry
Pirkanmaan Sosialidemokraattinen piirijärjestö ry
Pohjanmaan Sosialidemokraatit ry
Satakunnan Sosialidemokraatit ry
Savo-Karjalan Sosialidemokraatit ry
SDP:n Keski-Suomen Piiri ry
Uudenmaan Sosialidemokraatit ry
Varsinais-Suomen Sosialidemokraattinen Piiri ry

Lähiyhteisöt

Tikkurila Säätiö sr
Turun Työväensäätiö sr
Työväenlehdistön Kannatusyhdistys ry

Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.

Puolueyhdistykset

Svenska folkpartiet i Egentliga Finland r.f.
Svenska folkpartiet i Helsingfors r.f.
Svenska folkpartiet i Nyland r.f.
Svenska folkpartiet i Österbotten r.f.
Svenska folkpartiets Samkrets r.f.
Svenska Kvinnoförbundet r.f.

Lähiyhteisöt

Fonden för intressebevakning av det svenska i Finland

Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.

Puolueyhdistykset

Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Etelä-Savon piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Helsingin piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Hämeen piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Keski-Pohjanmaan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Keski-Suomen piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Kymen piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Lapin piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pirkanmaan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjanmaan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Karjalan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Savon piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Satakunnan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Uudenmaan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Varsinais-Suomen piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattiset (KD) naiset ry

Perussuomalaiset r.p.

Puolueyhdistykset

Perussuomalainen Helsinki ry – Helsingin piiri
Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri ry
Perussuomalaisten Etelä-Savon piiri ry
Perussuomalaisten Hämeen piiri ry
Perussuomalaisten Kainuun piiri ry
Perussuomalaisten Keski-Pohjanmaan piiri ry
Perussuomalaisten Keski-Suomen piiri ry
Perussuomalaisten Kymen piiri ry
Perussuomalaisten Lapin piiri ry
Perussuomalaisten Pirkanmaan piiri ry
Perussuomalaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri ry
Perussuomalaisten Pohjois-Karjalan piiri ry
Perussuomalaisten Pohjois-Savon piiri ry
Perussuomalaisten Satakunnan piiri ry
Perussuomalaisten Uudenmaan piiri ry
Perussuomalaisten Varsinais-Suomen piiri ry
Perussuomalaiset Naiset ry

Vasemmistoliitto r.p.

Puolueyhdistykset

Helsingin Vasemmistoliitto ry
Hämeen Vasemmistoliitto ry
Kaakkois-Suomen Vasemmistoliitto ry
Kainuun Vasemmisto ry
Keski-Suomen Vasemmisto ry
Pirkanmaan Vasemmistoliitto ry
Pohjanmaan Vasemmisto ry
Pohjois-Pohjanmaan Vasemmisto ry
Satakunnan Vasemmistoliitto ry
Savo-Karjalan Vasemmisto ry
Varsinais-Suomen Vasemmistoliitto ry
Uudenmaan Vasemmistoliitto ry
Vasemmistoliiton Lapin piiri ry

Vihreä liitto r.p.

Puolueyhdistykset

Helsingin Vihreät ry
Hämeen Vihreät ry
Kaakkois-Suomen Vihreät ry
Keski-Suomen Vihreät ry
Lapin Vihreät ry
Oulun vaalipiirin Vihreät ry
Pirkanmaan Vihreät ry
Satakunnan Vihreät ry
Savo-Karjalan Vihreät ry
Uudenmaan Vihreät ry
Vaasan vaalipiirin Vihreät ry
Varsinais-Suomen vihreät ry
Vihreät Naiset ry

Suomen Keskusta r.p.

Puolueyhdistykset

Centers distrikt r.f.
Keskustan Etelä-Hämeen piiri ry
Keskustan Etelä-Pohjanmaan piiri ry
Keskustan Etelä-Savon piiri ry
Keskustan Helsingin piiri ry
Keskustan Itä-Savon piiri ry
Keskustan Kainuun piiri ry
Keskustan Karjalan piiri ry
Keskustan Keski-Pohjanmaan piiri ry
Keskustan Keski-Suomen piiri ry
Keskustan Kymenlaakson piiri ry
Keskustan Lapin piiri ry
Keskustan Peräpohjolan piiri ry
Keskustan Pirkanmaan piiri ry
Keskustan Pohjois-Karjalan piiri ry
Keskustan Pohjois-Pohjanmaan piiri ry
Keskustan Pohjois-Savon piiri ry
Keskustan Päijät-Hämeen piiri ry
Keskustan Satakunnan piiri ry
Keskustan Uudenmaan piiri ry
Keskustan Varsinais-Suomen piiri ry
Suomen Keskustanaiset ry

Lähiyhteisöt

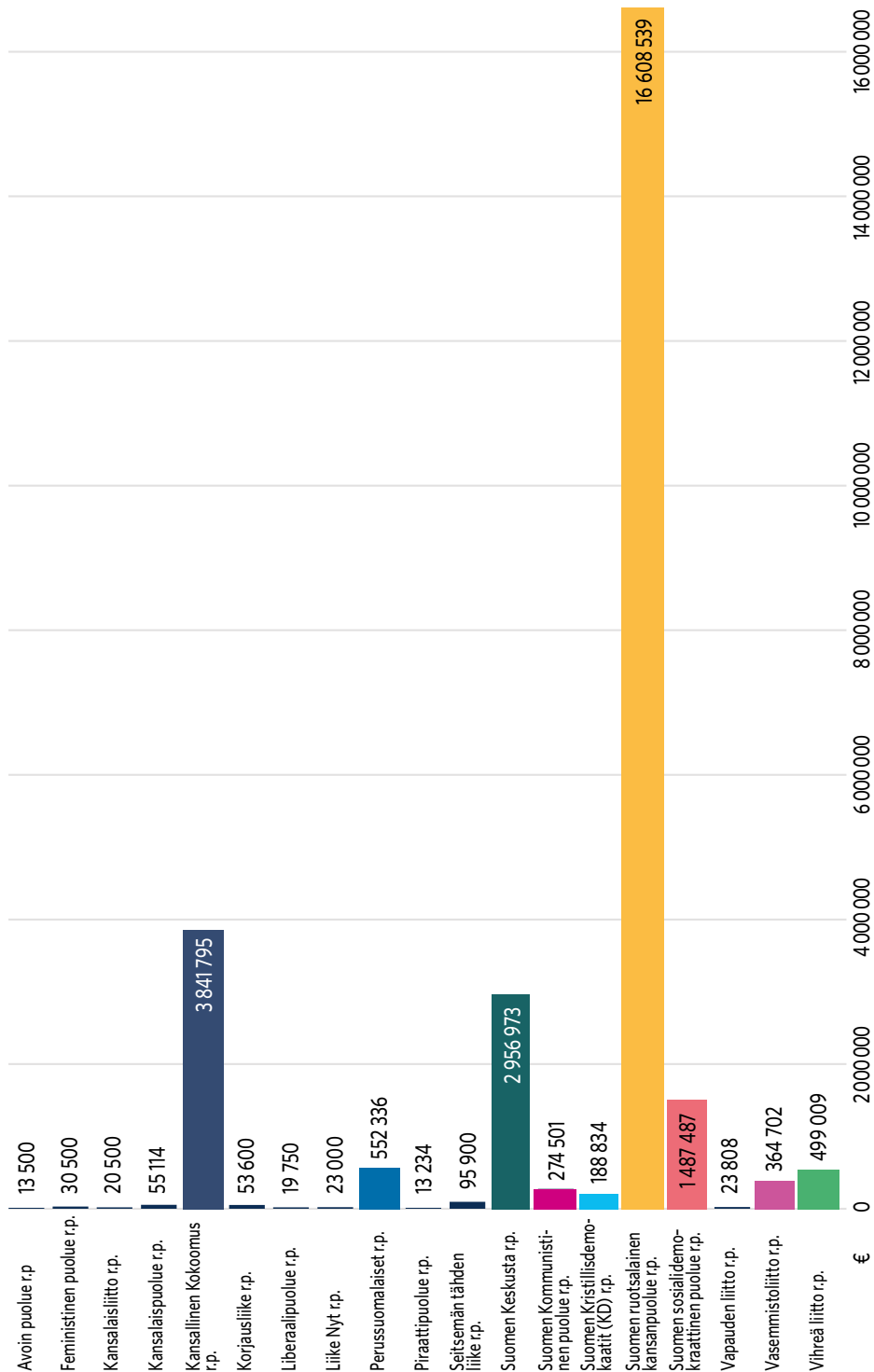
Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö sr

Liike Nyt r.p.

Puolueyhdistykset

Liike Nyt Varsinais-Suomen piiri ry
Liike Nyt Helsingin piiri ry
Liike Nyt Uudenmaan piiri ry
Liike Nyt Hämeen piiri ry
Liike Nyt Kaakkois-Suomen piiri ry
Liike Nyt Savo-Karjalan piiri ry
Liikkeen naiset ry

Liite 3: Tilastotietoa puoluerahoituksesta



Kuvio 12: Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin ilmoitetut tuet (ajantasainen ilmoitus) puolueittain vuosilta 2013–2023.

Taulukko 7: Puolueiden lähiyhteisöjen antamat tuet 2013-2023

Organisaatio	Tuen määrä, €
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	
Fonden för intressebevakning av det svenska i Finland	16 137 271,00
Kansallinen Kokoomus r.p.	
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	3 000 000,00
Kansallissäätiö sr	1 428 306,00
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun Säätiö sr	1 112 886,00
Snellman-Säätiö sr	834 762,50
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	611 839,60
Pirkanmaan Kansallissäätiö sr	196 736,00
Pohjois-Pohjanmaan Kansallissäätiö sr	46 100,00
Lillträskin Kurssikeskussäätiö sr	16 500,00
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	
Turun työväensäätiö sr	1 360 033,10
Tikkurila Säätiö sr	777 893,95
Työväenlehdistön Kannatusyhdistys ry	447 000,00
Suomen Keskusta r.p.	
Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö sr	1 064 800,00
Perussuomalaiset r.p.	
JRT-säätiö sr (aik. Perussuomalaisten Tukisäätiö sr)*	468 773,96

* Säätiön lähiyhteisöaika on päättynyt kesäkuussa 2018.

Taulukko 8: Muiden säätiöiden kuin puolueiden lähiyhteisöjen antamat tuet 2013-2023

Organisaatio	Tuen määrä, €
Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr	900 000,00
Stiftelsen Tre Smeder sr	617 000,00
Yksityisyrittäjien Säätiö sr	390 000,00
Avantisäätiö sr	110 508,00
Spartacus-säätiö sr	87 954,20
Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne sr	65 000,00
Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton (TT) -säätiö	60 000,00
Utdelningsstiftelsen för Svenska kulturfonden sr	57 851,44
Koillismaasäätiö sr	51 200,00
Imatrankoskenparrassäätiö sr	49 890,00
Maaseudun Säätiö sr	42 250,00
Salin-säätiö sr	36 000,00
Satakunnan kansallissäätiö sr	32 950,13
Stiftelsen för det tvåspråkiga Finland sr	22 000,00
Kansan Sivistysrahasto sr	17 500,00
Keskisien säätiö sr	13 000,00
Naantalin Työväenyhdistyksen rekisteröity säätiö	11 000,00
Nuorkansallinen vapaussäätiö sr	10 000,00
JRT-säätiö sr	4 600,00
Kari Mattilan säätiö sr	3 500,00
Heinolan Sosialidemokraattisen Työväenyhdistyksen Säätiö sr	3 100,00
Tradekan säätiö sr	3 000,00
Yrjö Sirolan Säätiö sr	2 000,00

Taulukko 9: Eniten tukea antaneet organisaatiot vuonna 2023

Organisaatio	Tuen määrä, €
Holopainen Mauri, kuolinpesä	2 300 000,00
Fonden för intressebevakning av det svenska i Finland	1 906 583,00
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	700 000,00
Turun Työväensäätiö sr	189 051,48
Svenska litteratursällskapet i Finland rf *)	180 000,00
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun Säätiö sr	130 120,00
Kansallissäätiö sr	120 000,00
Pro Markkinatalous ry	103 000,00
Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö sr	90 000,00
Tikkurila Säätiö sr	82 000,00
Stiftelsen Tre Smeder sr	76 500,00
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	70 000,00
Snellman-Säätiö sr	60 000,00
Yksityisyrittäjien Säätiö sr	60 000,00
Utdelningsstiftelsen för Svenska kulturfonden sr	46 511,44
Föreningen Konstsamfundet r.f.	45 000,00
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	37 500,00
Svenska folkpartiets garanten r.f.	33 000,00
Teollisuusdemareiden opintoyhdistys	30 000,00
Wihuri Packaging Oy	30 000,00

*) Yhdistys on hoitanut Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr -säätiön maksuliikenteen.

Taulukko 10: Eniten tukea antaneet yksityishenkilöt vuonna 2023

Henkilö	Tuen määrä, €
Alametsä Alviina	19 000,00
Aho Kari Jussi	10 000,00
Ehrnrooth Georg Johan Casimir	10 000,00
Fagernäs Peter	10 000,00
Kallasvuo Olli-Pekka Juhani	10 000,00
Kari Pekka	10 000,00
Kyöstilä Heikki	10 000,00
Paananen Elmar Jalo	10 000,00
Sjöblum Karl	10 000,00
Sjöblom Juhani	10 000,00
Tolppanen Ari	10 000,00
Mikkonen Krista	8 805,00
Mårtens Linn	8 773,00
Pitko Jenni	7 332,00
Paatero Sirpa	6 940,00
Ohisalo Maria	6 600,00
Tiihonen Ossi Pentti	6 324,06
Kvarnström Waldemar	6 290,00
Weckström Sandra	5 976,80
Jenytin Cosmo	5 235,00
Hiltunen Teemu	5 100,00
Kivirinta Aki Tuomas	5 000,00
Pennanen Petrus	5 000,00
Salmela Heikki	5 000,00
Vaiste Heikki	5 000,00
Vaiste Mikko	5 000,00
Kokko Jani	4 774,20
Hautala Heidi	4 000,00
Bender Ann-Katrin	3 845,00
Blomquist Markus	3 782,00
Christoph Roos	3 200,00
Elo Tiina	3 150,00
Petelius Pirkka-Pekka	3 150,00
Arino Tuula	3 000,00

Taulukko 11: Eniten tukea saaneet vuonna 2023

Organisaatio	Tuen määrä, €
Suomen Keskusta r.p.	2 349 674,50
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	1 974 204,92
Kansallinen Kokoomus r.p.	910 500,00
Turun Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö	169 786,48
Kainuun Kokoomus ry	130 120,00
Svenska folkpartiet i Helsingfors rf	113 056,00
Svenska folkpartiet i Nyland r.f.	98 478,00
Suomen Keskustanuoret ry	90 000,00
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	88 908,87
Tikkurilan Työväenyhdistys ry	82 000,00
Svensk Ungdom, Svenska folkpartiets ungdomsorganisation r.f.	80 500,00
Varsinais-Suomen Kokoomus ry	78 750,00
Kokoomuksen Nuorten Liitto r.y.	70 000,00
Kaakkois-Suomen Sosialidemokraatit ry	63 122,46
Helsingin Kokoomus ry	60 000,00
Svenska Kvinnoförbundet r.f	57 000,00
Svenska folkpartiet i Egentliga Finland r.f.	51 418,00
Vihreä liitto r.p.	45 282,00
Svenska folkpartiet i Österbotten r.f.	33 600,00
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö	32 000,00
Pirkanmaan Vasemmistoliitto ry	30 200,00
Vasemmistoliitto r.p.	30 100,00
Kansallissäätiö sr	30 000,00
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö	30 000,00
Svenska folkpartiets Samkrets rf	30 000,00

Viitteet

- 1 Puoluelaki (10/1969) 9 e § 1 mom.
- 2 Puoluelaki 9 f §.
- 3 Puoluelaki 9 d § 1 mom.
- 4 Puoluelaki 9 c §.
- 5 Valtionavustuslaki (688/2001) 15 § ja 16 § sekä laki Valtiontalouden tarkastusvirastosta (2000/676) 2 §:n 2 mom.
- 6 Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille ajalle 1.5.2023 – 31.12.2023 (VN/11893/2023).
- 7 Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille ajalle 1.1.2023 – 30.4.2023 (VN/30177/2022).
- 8 Puoluelaki 8 § 1 mom.
- 9 Puoluelaki 9 e § 1 mom.
- 10 Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille ajalle 1.1.2023 – 31.12.2023 (VN/27288/2021)
- 11 Puoluelaki 8 a § 1 mom.
- 12 Puoluelaki 9 e § 1 mom.
- 13 Puoluelaki 9 e § 1 mom.
- 14 Puoluelaki 9 e §:n 4 mom.
- 15 Puoluelaki 9 e §, 1 ja 2 mom.
- 16 Puoluelaki 8 c §.
- 17 Puoluelaki 8 § ja 8 a §.
- 18 Puoluelaki 8 § 2 mom. ja 8 a § 2 mom.
- 19 Puoluelaki 8 b §.
- 20 Puoluelaki 8 b § 2 mom.
- 21 Puoluelaki 8 b § 2 mom.
- 22 Puoluelaki 8 b § 1 mom.
- 23 Puoluelaki 8 b § 4 mom.
- 24 Puoluelaki 8 b § 4 mom.
- 25 Puoluelaki 8 b 3 mom.
- 26 Ulkomainen poliittinen rahoitus ja sen sääntelytarpeet. Oikeusministeriön julkaisu: Selvityksiä ja ohjeita 2023:6.
- 27 Lauri Tarasti & Arto Jääskeläinen: Vaali- ja puoluelainsäädäntö. 7. uudistettu painos. Helsinki: Edita, 2022.
- 28 Puoluelaki 9 e §.
- 29 Tarkastusmuistio D/10/04.02.04/2023 Vapauden liitto r.p.
- 30 Tarkastusmuistio D/10/04.02.04/2023 Keskustan Pohjois-Pohjanmaan piiri ry.
- 31 Puoluelaki 9 b § ja 9 e §.
- 32 Puoluelaki 8 § 3 mom. ja 9 a §.
- 33 Puoluelaki 8 § 3 mom. ja 9 a §.
- 34 Puoluelaki 9 a § 2 ja 3 mom.
- 35 Vaalirahoituslaki (273/2009), 4 § ja 5 §.

- 36 Puoluelaki 9 b § 4 mom.
- 37 Puoluelaki 8 b § ja 9 b § sekä Vaalirahoituslaki 4 § ja 5 §
- 38 Puoluelaki 9 b § 2 mom. ja vaalirahoituslaki 6 §.
- 39 Puoluelaki 9 b §
- 40 Valtioneuvoston päätökset valtionavustuksen myöntämisestä alkuvuodelle (VNK/2023/3) ja loppuvuodelle (VNK/2023/43)
- 41 Vaalirahoituslaki 4 § 4 mom.
- 42 Valtionavustuslaki 5 luku.
- 43 Tarkastusmuistiot D/10/04.02.04/2023 KD Keski-Pohjanmaan piiri ry, Keskustan Kainuun piiri ry ja Keskustan Pohjois-Savon piiri ry.
- 44 Tarkastusmuistiot D/10/04.02.04/2023 Kristallipuolue r.p. ja Valta kuuluu kansalle r.p. sekä tiedot koskien Seitsemän tähden liike r.p.:tta osoitteessa www.vaalirahoitusvalvonta.fi
- 45 Puoluelaki 9 d §.
- 46 Valtiontalouden tarkastusviraston määräys puoluelain 9 b §:n tarkoittaman vaalikampanjan kuluja ja rahoitusta koskevan erittelyn laatimisesta ja puoluelain 9 d §:n 1 momentin tarkoittamien tietojen toimittamisesta (D/615/04.02.00/2022).
- 47 Puoluelaki 8 a §:n 1 mom.
- 48 Puoluelaki 9 d §.
- 49 Puoluelaki 9 d § 2 mom.
- 50 Puoluelaki 9 c §.
- 51 Tarkastusmuistio D/10/04.02.04/2023 Liike Nyt r.p.
- 52 Tarkastusmuistiot D/10/04.02.04/2023 Perussuomalaiset r.p. ja Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Satakunnan piiri ry.
- 53 Perussuomalaisten Lapin piiri ry:n tilintarkastuskertomus (www.vaalirahoitusvalvonta.fi)
- 54 Tarkastusmuistio D/10/04.02.04/2023 Perussuomalaisten Pohjois-Savon piiri ry.
- 55 Tarkastusmuistio D/10/04.02.04/2023 Perussuomalaisten Etelä- Savon piiri ry.
- 56 Puoluelaki 9 §.
- 57 <https://valtioneuvosto.fi/paatokset>
- 58 Valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille 2022 & 2023.
- 59 Valtion talousarvion momentti 23.20.50 Puoluetoiminnan tukeminen sekä valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille.
- 60 Valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille.
- 61 Puoluelaki 11 § ja valtionavustuslaki 5 luku.
- 62 Puoluelaki 9 § ja 11 §.
- 63 Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 13/2009).
- 64 Vaalirahoituslaki 4 § 4 mom.
- 65 Valtionavustuslaki, 7 § 3 mom.
- 66 Valtionavustuslaki, 7 § 3 mom.
- 67 Puoluelaki 9 a §; Valtioneuvoston asetus puoluelain 9 a §:ssä tarkoitetussa tilityksessä annettavista tiedoista (96/2017).
- 68 Puoluelaki 11 §.
- 69 Laki Valtiontalouden tarkastusvirastosta (676/2000) 2 § 2 mom.
- 70 Tarkastusmuistiot D/10/04.02.04/2023 Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Lapin piiri ry, Vasemmistoliiton Lapin piiri ry, Vasemmistoliiton Satakunnan piiri ry, Vasemmistoliiton Kainuun piiri ry, Satakunnan Sosialidemokraatit ry, Oulun Sosialidemokraatit ry, Kaakkois-Suomen Vasemmistoliitto ry, Vasemmistoliitto r.p. ja Perussuomalaiset r.p.

- 71 Laki hyvinvointialueesta (2021/611) 27 § ja kuntalaki (415/2015) 19 §.
- 72 Tarkastusmuistio D/10/04.02.04/2023 Perussuomalaiset r.p.
- 73 Tarkastusmuistio D/10/04.02.04/2023 Perussuomalaiset r.p.
- 74 Tarkastusmuistio Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri ry:n puoluerahituksen tarkastamisesta ajalta 1.9.2019 – 31.12.2021.
- 75 Tarkastusmuistio D/10/04.02.04/2023 Perussuomalaiset r.p.
- 76 Tarkastusmuistiot D/10/04.02.04/2023 Perussuomalaisten Kainuun piiri ry, Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Savon piiri ry, Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Etelä-Savon piiri ry ja Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Keski-Pohjanmaan piiri ry.
- 77 Tarkastusmuistiot D/10/04.02.04/2023 SFP Samkrets rf ja Liikkeen naiset ry.



VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO (VTV)
PORKKALANKATU 1, PL 1119, 00101 HELSINKI

puh. 09 4321 | www.vtv.fi | @VTV_fi